

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosa ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Dvo Priores Decretalium Libri Continentvr

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

9. De renunciatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95263](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95263)

- 2 Archiepiscopi in aliena Prouincia pallio vti non possunt.
 3 Dies sollemnes, quibus Archiepiscopi pallio vti possunt, qui sint referuntur.

CAP. Cūm sis. VI.

1 Archiepiscopus Missam celebrans in qualibet Ecclesia suae Prouinciae permissis diebus pallio vti potest. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabari. Collect. Host. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Anan. Panor. Butr. Bald. Viu. in ration. primi libri iur. Pont. pag. 150. Alagon. in compen. iur. Can. pag. 86. refertur ab Ant. Aug. coll. 4. Decret. lib. 1. tit. 4. c. 1.

2 Vbiunque fuerit. Hinc aliqui deducunt Archiepiscopos etiam in aliena Prouincia vti posse pallio de consensu eius, ad cuius Prouinciam declinat, iuxta text. in c. ex tuarum, in fine supra hoc tit. Verum ille text. repugnat si adueras procedere supposito speciali privilegio. Quare cum glossa in praesenti, quam sequuntur Doctores communiter ibi, teste Ruzeo de praeminentia Archiepiscopalis dignitatis, privileg. 21. vers. si tamen, dico quod verba generalia, vbiunque fuerit, restringuntur ad terminos habiles, scilicet intra Prouinciam, iuxta doctrinam gloss. l. 1. c. de sacros. Eccl. & gl. ult. in c. 1. de cons.

3 Diebus sollemnibus. Qui sint isti dies sollemnes, quibus Archiepiscopi pallio vti possunt, referunt Durand. in rationali diuinorum, l. 3. c. 17. n. 13. Azor. inst. mor. p. 2. l. 3. c. 34. q. 2. vers. queres quanam. Moscon. de maiest. milit. Eccles. p. 1. l. 1. c. 8. pag. 236. lit. B. Fr. Emman. q. Reg. tom. 4. praxi crim. tit. 4. de visit. c. 14. n. 10. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo Archiepiscopus §. 2. Illustr. D. meus Roder. à Cur. h. in com. ad c. pallium 6. n. 1. dist. 100.

Illud demum scire te volumus quod licet Pallium sit proprium insigne Papae, Metropolitanorum, Patriarcharum & Primatum, vt obseruant Azor. d. c. 34. in princ. Moscon. ubi supra pag. 234. ad fin. tamen aliqui Episcopi ex particulari Papae indulgentia Pallio vtuntur, & sunt videlicet Ostiensis, quia papam consecrat, & eo vtitur ex institutione Marci Papae, Papiensis in Lombardia, Lucensis in Tuscia, Bambergensis in Germania, Quinqueecclesiensis in Vngaria, vt referunt Cæremot. Roman. l. 1. c. 8. vers. debent, Durand. d. c. 17. numero 13. ad fin. Moscon. d. c. 8. pag. 236. litera G. Stephan. Durant. de ritib. Eccles. l. 2. c. 9. n. 43.

De Renuntiatione.

TIT. IX.

S V M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hanc rubricam scribentes.
 2 Renuntiationis materiam qui Doctores tractant, citantur.
 3 Renuntiare aliquando sumitur pro eo quod est referre, seu nuntiare, frequenter tamen accipitur pro repudiare, resignare, vel cedere.
 4 Renuntiatio definitur vt sit spontanea iuris proprii dimissio, vel melius vt sit spontanea beneficii dimissio à superiore admissa.
 5 Dimissio comprehendit quemcunque actum per quem

quis à se ius proprium abdicat.

- 6 Cedere propriè dicitur qui dimittit ius ad rem, quod habet in beneficio.
 7 Renuntiare, cedere, & resignare inter se confunduntur, & vnum pro alio passim accipitur.
 8 Renuntiatio beneficiorum duplex est, & tacita & expressa.
 9 Renuntiatio tacita dicitur quæ à iure absque aliqua verborum expressione fieri intelligitur.
 10 Renuntiatio expressa est illa, quæ resignante verbo, aut scripto iuxta formam à iure praescriptam celebratur.
 11 Renuntiatio duplex est, altera simplex & pura, quæ ex mera liberalitate absque ullo pacto, & conuentione fit, altera vero conditionalis, quæ in fauorem certa persona, vel sub aliqua conditione celebratur.
 12 Renuntiatio simplex & pura à iure recepta est, & eorundem dioecesanorum Episcopis fieri potest.
 13 Renuntiatio conditionalis à iure reprobata est, de stylo tamen curia à Rom. Pont. admittitur.

UPER hanc rubricam scripserunt Zabarel. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Panorm. Butr. Petr. Alphons. de Vasconcellos in harmonia rubricarum, Petr. de Rauenna in compendio iuris Canonici, Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canonum, fol. 16. verso, Bernard. Compstet. in breuiario iuris Canonici, Martin. Mesnartius in epitome Decretalium, Guillelm. Durand. Specular. in breuiario aureo iuris Canonici, Daniel. Venator. in Analyti methodica iuris Pontificij, Goffred. & Host. in summa huius tit. Alexand. Callan. & Anastas. Germon. in paratiis ad quinque libros Decretal. Lancelot. in institut. Canon. Barthol. Carthagen. in expost. titularum iuris Canon. Zipe in analytica postremi iuris Ecclesiastici enarrat. pag. 38. Canis. in summa iuris Canonici, Cafarel. in erotem. eiusdem iuris, nouissimè Ioan. Honor. lib. 1. summ. in Decret. omnes sub hoc tit. & Andreas Vallenis in suis com. supra Decret.

De renuntiatione beneficiorum ex professo tractatum edidit Flamin. Parisius, & incidenter in suis operibus de ea tractarunt, Turzan. Villalob. Soar. & alij tom. 1. communium opinion. lib. 1. tit. 4. Nau. tom. 1. cons. sub hoc tit. vbi 12. consilia ponit, Sayr. in floribus decis. sub eod. Azor. institut. moral. part. 2. lib. 7. cap. 19. Rebuff. in praxi benefic. tit. de renuntiatione, Stephan. Quarant. in summa Bullarij, verbo, Beneficiorum resignationes, Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 30. tract. 3. num. 327. cum seqq. Nicol. Garcia de benefic. part. 11. cap. 3. cum seqq. Et de renuntiationibus in generali egerunt Petr. Galleratus, & Hubert. Giphanius, & de renuntiationibus iuris Iacob. Butrig. tom. 6. tract. Doctorum part. 1. fol. 404. & de renuntiationibus filiarum Bartholom. Musculus, & de renuntiationibus variorum iurium Andr. Dalnerius, & de renuntiandi recepto more, modòque Henric. Bræulæus. De permutationibus verò beneficiorum tractatus ediderunt, Egid. Bellamer. Federic. de Senis, Petr. Andr. Gam. Petr. de Vbaldis, omnes tom. 15. part. 1. tractatum. Doctor. & nouè Ioan. à Cochier.

Renuntiare apud Iurisperitos, & linguæ latinæ, professores variè significat, aliquando enim sumitur pro eo quod est referre, seu nuntiare, vt in l. 1. in princ. ff. si mensor. falsum mod. dix. vnde reuelantes secreta Regis renuntiatores appellantur à Iurisperitis, si quis aliquid ff. de poen. notat Alciar. in l. detestatio ff. de verb. sign. frequenter tamen accipitur pro repudiare

repudiare, resignare, vel cedere, vt colligitur ex l. 2. ff. de diuor. l. 1. C. de sponsal. cap. ex parte, de cler. agrot. cap. susceptum, in fine, de rescript. in 6. tradunt Othoman. de verb. signific. verbo renuntiare, Thesaur. verbo renuntiatio, à princip.

4 Definitur autem communiter renuntiatio, vt sit spontanea iuris proprii dimissio, secundum Host. in sum. tit. de pactis, §. 1. num. 6. Petr. Gregor. syntagm. iuris, lib. 17. cap. 57. num. 13. Sebastian. Medic. de definit. def. 96. & est communis ex Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 1. quest. 1. num. 30. quam tamen merito reprobatur ex eo quod solum conuenit renuntiationi in genere, non autem renuntiationi beneficiorum in specie, de qua præcipue agitur in hoc tit. Expressa igitur renuntiatio, de qua tantum agitur in præsentī, definitur potest vt sit legitima beneficii dimissio à Superiore admissa. Loco generis ponitur dimissio, complectitur namque quemcumque actum per quem quis à se ius proprium abdicat, vt colligitur ex Mandol. in reg. de infirmis quest. 13. num. 8. Petr. Gregor. d. cap. 17. num. 14. quo sæpius in hac materia vtuntur Pontifices, vt colligitur ex cap. si beneficii, de præbend. in 6. Extrauag. execrabilis Ioan. XXII. eod. tit. reliquæ verò particulæ loco differentiarum ponuntur. Dixi, legitima, ad excludendas renuntiationes à iure reprobata, qualis est illa in qua dolus interuenit, illa etiam quæ de alieno beneficio, aut coram inferiori Ordinario sine legitima causa celebratur, tales namque renuntiationes nullius sunt momenti, vt colligitur ex text. in cap. super hoc, infr. hoc tit. & in cap. ad audientiam, de his quæ vi, & in cap. dilectus, in fine, de præbend. Dixi, beneficii, quia ad veram & propriam renuntiationem oportet vt resignans habeat ius in re, non autem ius ad rem, talis namque iuris dimissio cessio potius, quam renuntiatio dici potest si ad veram & propriam verbi significationem attendamus, vt post Mandol. de signatura gratiæ, verbo cessiones, tradit Petr. Gregor. d. cap. 17. num. 21. non negamus tamen verba hæc, renuntiare, cedere, & resignare, inter se confundi, & vnum pro alio passim accipi, vt notat Flamin. d. lib. 1. q. 1. num. 70. Addidi, à Superiore admissa, vt ostenderem de substantia renuntiationis esse quod à Superiore admittatur, vt notant Doctores in cap. admovent infr. hoc tit. Rebuff. in reg. de infirmis gloss. 12. n. 1. Menoch. remed. recuper. num. 374. Nauar. in cap. accepta opposit. 7. num. 28.

8 Renuntiatio beneficiorum duplex est, tacita, & expressa; tacita dicitur illa, quæ à iure absque aliqua verborum expressione fieri intelligitur, vt docent Rebuff. in praxi benefic. tit. de tacita renunt. n. 1. Flamin. Paris. d. lib. 1. quest. 1. num. 9. & à num. 16. quibus in locis aliqua adducit tacite renuntiationis exempla, & ponit in eo, qui in minoribus Ordinibus constitutus matrimonium contraxit cum videatur renunciare beneficio quod ante matrimonium habebat cum exerceat actum clericatus omnino contrarium, vt colligitur ex cap. 2. & ex cap. quod à re, de cleric. coniug. Aliud exemplum ponit in eo, qui consequitur pacificam possessionem secundi beneficii incomparabilis cum priore, quia eo ipso priori renunciasse videtur, iuxta cap. de multa, de præbend. Extrauag. execrabilis XXII. §. quid vero eod. tit. Sed his & aliis tacite renuntiationis exemplis reiectis describi potest tacita renuntiatio, vt sit illa, quæ non ex verbis, sed ex actu aliquo ad renuntian- dum accommodato à iure inducitur, potest proponi exemplum in casu cap. iransmissa, infr. hoc tit. quia scilicet clericus bona, quæ Ecclesiæ suæ donauerit, iterum repetit, quia ex tali repetitione colligitur prædictam Ecclesiam voluisse dimittere. Potest etiam poni exemplum tacite renuntiationis in casu cap. ex ore, de his, quæ sunt à maiori, vbi litigans super quas

Tom. I.

dam Præpositura ex eo quod colliganti suo reuerentiam exhibuit, iuri suo renunciasse creditur, imo superior non contradicens tacite etiam renuntiationem admisisse creditur, quia utroque casu ex parte beneficiarij interuenit factum ad renuntiandum ordinatum, ex quo lex talem præsumptionem elicere potuit, & ideo si in terminis horum iurium partis protestatio interuenisset, cessabit omnis renuntiationis præsumptio.

Expressa autem renuntiatio est illa, quæ à resignante verbo, aut scripto iuxta formam à iure præscriptam celebratur. Hæc verò duplex, altera simplex & plura, quæ ex mera liberalitate absque villo pacto & conuentione fit: altera verò conditionalis, quæ in fauorem certæ personæ; vel sub aliqua conditione celebratur, meminit vtriusque Rebuff. in praxi tit. de expressa renunt. ex num. 1. Paris. consil. 19. lib. 2. Dec. & alij in cap. ex parte, il. 1. de offic. deleg. Nau. in man. cap. 23. num. 107. Malcard. de probat. concl. 1395. num. 10. licet Put. & alij, quos refert & sequitur Flamin. d. l. 1. quest. 2. num. 3. existiment renuntiationem conditionalem à nostris Pontificibus etiam tempore Clementinarum fuisse incognitam, falluntur tamen, quia renuntiatio, quæ fit ex causa permutationis, conditionalis est, vt resoluit Felin. in c. non venerabilis, de except. Petr. Gregor. d. cap. 17. n. 31. Hieron. Gabr. conf. 199. lib. 2. Flamin. d. lib. 1. quest. 2. n. 14. & tamen constat beneficiorum permutationes in iure quasi passim admitti, vt constat ex c. vnic. de rerum permut. lib. 6. Clem. 1. eod. tit. igitur conditionalis resignatio à nostris Pontificibus cognita fuit.

Inter utramque verò renuntiationis speciem illa principalis est differentia quod simplex & pura renuntiatio à iure recepta est, & coram diocesano Episcopo fieri potest, vt colligitur ex 1. hoc tit. de renuntiat. & docent Rebuff. in praxi tit. de pura resign. à n. 1. Rip. in cap. cum M. num. 23. de constit. Renuntiatio verò conditionalis à iure reprobata erat, iuxta gloss. verbo dimittere in d. cap. ex parte, il. 1. de offic. deleg. praxis tamen styli Romanæ Curie à multis sæculis obseruati obtinuit vt hæc conditionalis renuntiatio à Romano Pont. admittatur, cuius meminit Gloss. in pragmat. sanctis de annatis, in gloss. verbo simplicis, Rebuff. in d. praxi tit. de renuntiat. expressa, Mandol. de signatura gratiæ tit. de regressu vers. notandum, Nau. d. cap. 23. n. 107. vers. ad decimum: non sic dicendum in Episcopo, Legato, Nuncio, vel quocumque alio inferiori Prælato, qui conditionales renuntiationes tanquam simoniacas admittere non potest, vt post Abb. & alios in d. cap. ex parte, il. 1. ff. de offic. deleg. tradunt Redoan. de simon. part. 2. cap. 10. ex num. 1. Couarr. lib. 1. variar. c. 53. num. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopo qui propter senectutem vult cedere, non datur licentia cedendi si necessarius, vel vilis sit Ecclesia suæ.
- 2 Episcopatus potest renuntari.
- 3 Senectus, quæ non impedit in totum executionem officij Pastoralis, non prebet iustam causam resignandi Episcopatum.
- 4 Infirmitas plerumque prodest.

N

CAP.

CAP. Literas. I. Alex. III.

¹ Episcopus licet sit senex, & se sufficientem consideret, si tamen est utilis Ecclesie, non datur ei licentia cedendi Ecclesiam personae incognitae, satius est enim sub umbra sui nominis gubernari. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Anch. Vian. in ration. primi libri iur. Pontif. pag. 252. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 87. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 5. c. 2.

² Collige ex text. Episcopatum posse renuntiari, vt ex Put. tradit. Flamin. Parif. de resign. lib. 2. q. 1. r. 53.

³ Maxime quia in se viget.] Notatur ad hoc quod senectus, quae non impedit in totum exequutionem officij Pastoralis, non praebet iustam causam resignandi Episcopatum, vt per Flamin. lib. 5. q. 1. n. 51. vbi n. 52. cum Abb. hic notat. 1. sub n. 1. & Butr. etiam not. 1. sub n. 7. dicit quod si senex est utilis & necessarius Ecclesiae, & adest periculum in mutatione, senectus non est sufficiens causa cedendi.

⁴ Sed urgente deorsum, &c.] Notatur ad hoc quod infirmitas plerumque prodest, quia urgente deorsum conditione corporea feruor spiritus in sublimiora conscendit, vt per Paul. Fusc. lit. 1. sing. 19. Guillelm. Benedict. in c. Rayntrius, de testam. verbo mortuo itaque testatore, il. 1. ex n. 9. in fine, homo enim in infirmitate constitutus recognoscit peccatum suum, gloss. in c. potest fieri, de poenit. dist. 1. cum corporis infirmitas nonnunquam ex peccato proueniat, cum infirmitas, de poenit. & remiss. Mich. Anthon. de vitare oculis, & pastoris c. 2. n. 1. in fine, Schu. de benefic. p. 1. q. 5. n. 12. Fusc. de visitat. lib. 2. c. 3. n. 10. Azned. l. 5. ex n. 2. tit. 1. l. 1. noue recop. imo & mors aliquando citius veniat propter peccatum, gloss. verb. decedat in cap. qua fronte, de appellat. Neniz. in sylua nupt. lib. 4. num. 94. vers. propterea, Sebast. Medic. in tract. mors omnia soluit p. 1. n. 172.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficium qui abiurat, licet potest illud (si denno eligatur) obtinere.
- 2 Renuntians beneficio potest ad illud denno eligi, vel admittere ex alio titulo superueniente.
- 3 Remittens ius futurum censetur solum remittere illud quod habet causam de presenti.
- 4 Praeservatio stalli in choro, & loci in Capitulo licita est in resignatione.
- 5 Beneficium post resignationem potest quis habere sine noua collatione cum simplici inuestitura facta ab habente potestatem conferendi.
- 6 Renuntiatio iurata non trahitur ad ius superueniens, vel futurum.
- 7 Iuramentum non extenditur ad actus non cogitatos, & futuros.
- 8 Iuramentum scholaris de non doctorando se alibi, quam Bononia, intelligitur rebus sic stantibus.

CAP. Cum inter. II.

¹ Beneficio qui renuntiat iurando non repetiturum, si deinde auctoritate Papae eligatur a maiori parte, potest beneficium retinere, quia iuramentum non impedit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect.

Anch. Bellam. Io. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Compostel. Vin. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 252. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 87. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 5. c. 3.

Collige ex text. exclusum a beneficio propter eius renuntiationem posse ad illud denno eligi, vel admittere ex alio titulo superueniente, vt per Palat. in repet. rubr. de donation. inter virum §. 67. num. 18. Flamin. de resignat. lib. 1. q. 13. n. 45. Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 30. tract. 3. num. 337. Franc. Molin. de ritu nuptiarum, lib. 3. q. 9. a. num. 6. nam remittens ius futurum censetur 3 remittere solum illud, quod habet causam de praesenti tantum, non aliud, i. quod seruus, ff. de condit. ob causam, vbi Bart. Bald. Alex. & Iaf. idem Bart. in l. qui Roma §. duo fratres, ff. de verb. obligat. & in l. 1. vbi Ripa n. 26. Zuchar. num. 159. C. de pactis, Surd. conf. 15. n. 28. & conf. 308 n. 30.

Scilicet stalli in choro, &c.] Notatur ad hoc quod in 4 resignatione licita est reservatio stalli in choro, & loci in Capitulo, vt per Abb. hic num. 1. & seg. Roman. conf. 482. num. 2. Lambertin. de inuepatron. lib. 2. p. 3. q. 1. art. 8. n. 3. Sarnen. de public. resign. q. 2. & de annali. q. 60. Mandos. q. 30. quos refert, & sequitur Flamin. lib. 6. q. 1. n. 12.

Inuestiturum.] Notatur ad hoc quod post renuntiationem quis potest habere beneficium sine noua collatione cum simplici inuestitura facta ab habente potestatem conferendi, vt per Rebuff. de pacificis possess. num. 152.

Non enim videtur, &c.] Notatur ad hoc quod renuntiatio iurata non trahitur ad ius superueniens, vel futurum, vt per Tiraquel. in l. si unquam, in praefat. n. 149. Iuramentum enim non extenditur ad actus non cogitatos, & futuros, vt per Tiraq. vbi proxime, n. 166. Iaf. in l. quod seruus, num. 11. & 12. ff. de condit. ob causam, Hyppol. in l. 1. §. fin. ff. de g. Guttier. de iuram. confirm. part. 1. c. 71. num. 6. Mascard. de probat. concl. 1164. num. 18. Surd. decis. 189. num. 11. Flamin. lib. 1. quest. 13. num. 46. Guttier. praef. lib. 3. quest. 43. num. 38. Rebuff. de privileg. schol. priuileg. 76. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 9. §. 5. num. 28. Daniel. Venator. in analysi methodica iuris Pontif. l. 1. tit. 6. axiom. 4. Cald. Pereira in responso pro D. Roderico da Sylua, vers. ad haec. Vnde si scholasticus iurasset se alibi non sumpturum lauream, adhuc ob nouum examen poterit alibi Doctoris insignia sumere, Menoch. de arb. casu 371. n. 17. Et iuramentum Scholasticus de non se doctorando alibi, quam Bononia, intelligitur rebus sic stantibus, Mascard. de probat. conclus. 1416 n. 26.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficio suo qui renuntiauit, illud repetere non potest.
- 2 Votum emissum ab aegro, vel ab existente in discrimine vita non est ex eo invalidum.
- 3 Beneficio quis priuatur per renuntiationem.
- 4 Beneficij titulus, & possessio ac omne ius in eo competens vacat per renuntiationem a Superiore admissam.
- 5 Beneficium resignatum resignans amplius repetere non potest.

CAP. Ex transmissa. III.

¹ Beneficio suo qui renuntiauit, vel iuri saltem tacite, repetendo quae Ecclesiae contulerat, non potest

potest illud repetere, possunt tamen illum Canonici recipere, non tanquam vnum de Ecclesia, sed tanquam de nouo. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabbar. Collect. Host. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Anan. Bald. Panorm. Anchar. Butr. Henric. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontifici*, pag. 245. Alagona in *compend. iuris Canon.* pag. 84. remissive Ximen. in *concord. part. 1.* refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal lib. 1. tit. 5. cap. 4.*

2 *Dum in infirmitate laboraret.*] Notatur ad hoc quod votum emissum ab aegroto, vel ab existente in belli, naufragij, alteriusve periculi discrimine non est ex eo inualidum, quod timore periculi sit factum, vt per Couar. de *spol. al. p. 2. c. 3. §. 4. n. 16.*

3 *Verum quoniam, &c.*] Notatur ad hoc quod per renuntiationem quis priuatur beneficio, vt per Flamin. de *resignat. lib. 1. q. 5. a princ.* Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit lib. 30. tract. 3. num. 336.* & per eam omne ius in beneficio competens, proprietatis, titulus, & possessio vacat, Flamin. d. *quæst. 5. a num. 15.* Hieron. Gabr. *conf. 192. lib. 1. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. c. 3. a princ.* Viuian. in *praxi iurisp. patron. p. 2. lib. 5. c. 6. num. 3.* quos refero ego ipse de officio & potestate Episcopi, p. 3. alleg. 72. num. 9. postquam scilicet per Superiorem fuerit admissa renuntiatio. D. Barbola in *1. duortio, in princ. p. 2. num. 45 ff. solut. matrim.* Flamin. lib. 2. q. 19. num. 4. Quod adeo verum est vt renuntiatio simplex etiam non iurata obstat renuntianti quando opponitur agenti super petitorio, & possessorio simul, Nau. in *c. accepta, vers. confirmatio decuplex, & opposit. 7. n. 1. infra de restit. spoliat.*

5 *Non tanquam vnum de Ecclesia.*] Notatur ad hoc quod resignans non potest beneficium resignatum repetere, vt per Flamin. l. 1. q. 13. a princ. nisi resignatio nulla fuerit, aut subrepticia, quia tunc ius a resignante non abdicatur, nec acquiritur resignatario. Caputaq. *decis. 226. n. 3. p. 1. Flamin. d. lib. 1. q. 3. n. 95. & n. 117. Seraph. decis. 25. n. 1. Rot. decis. 419. & decis. 699. n. 4. p. 1. diuers. & decis. 92. n. 5. p. 1. recent. & decis. 4. n. 2. & decis. 42. num. 2. part. 2. recent. & in Leodien. Canonicius Sancti Dionysij 15. Maij 1626. coram R. P. D. meo Piruano.*

6 *In gloss. Abbas.* Quadam est Abbatia secularis, quædam regularis, de qua vide Abb. hic num. 1. *Solu. de benef. p. 1. q. 2. n. 56.* Hojed. de *incomp. benefic. p. 1. c. 5. n. 2.* Rebuff. in *praxi rubr. secularia beneficia quoruplicia, n. 5.* Flamin. de *resignat. lib. 2. q. 1. num. 68.* quos refert & sequitur Campan. in *diuersorio iuris Canon. rubr. 7. cap. 6. num. 62.*

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficiarius sine licentia sui Prælati beneficio renuntiare non potest.
- 2 Resignare beneficium non potest beneficiarius absque sui Prælati licentia.
- 3 Resignatio beneficiorum coram Ordinariis quomodo faciendæ, remissive.
- 4 Resignatio quando sit coram Ordinario, eius assensus præstandus est vnicò contextu.
- 5 Permutationem beneficiorum de licentia suorum Prælatorum beneficiarij simpliciter facere possunt.
- 6 Clerici inconsulto Episcopo suas Ecclesias dimittere non possunt.
- 7 Clerici etiam Sacerdotes, qui non habent beneficia in titulum residentiam requirentia, possunt ire quo velint, & tenentur Ordinarij eis dare commendatitias literas.

CAP. Admonet. I V.

Beneficiarius sine sui Prælati licentia beneficium resignare non potest. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Innoc. Panorm. Butr. Frechila, Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontifici*, pag. 253. Alagona in *compend. iur. Canon.* pag. 87. remissive Ximen. in *concord. p. 1. c. 2.*

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt, Cou. lib. 1. var. c. 5. n. 6. Nau. in *c. accepta, infr. de restit. spoliat. opposit. 7. num. 23. 26. 27. 33. & 35.* Rebuff. in *praxi tit. de resignat. expressa, num. 11. & 13. & de pacificis possess. n. 17. alias 249.* Menoch. de *arbitr. casu 201. num. 47.* Cardoso in *praxi Iudicum, & Advocat. verbo. renuntiatio 13.* Cabed. p. 2. *decis. 23. num. 4. & 5.* Card. Tusch. lit. R. *conclus. 257.* Fulc. de *visit. lib. 2. cap. 10. num. 19. & cap. 28. num. 11.* Flamin. de *resignat. lib. 7. q. 14. n. 1.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 9. c. 19. q. 4.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gloss. 14. a n. 21.* Francisc. Leo in *thesauro fori Ecclesiast. part. 2. c. 3. num. 86.* Vgolin. de *potestate Episcopi, c. 50. §. 18. in princ.* Nicol. Garc. de *benefic. part. 1. c. 3. n. 113.* Quomodo autem & ex quibus causis hodie beneficia coram Ordinariis resignari possunt, decidit Constit. 58. Pij V. incip. *Quarta Ecclesia.* Dat. Roma anno Incarnat. Dominicæ 1568. Kalend. Aprilis, quam referunt, & explicant Quaranta in *summa Bullarj, verbo. beneficiorum resignationes, Vgolin. d. c. 50. §. 18. num. 3.* Flamin. de *resignat. lib. 5. q. 6. n. 2.* Ego ipse de officio & potestate Episcopi, p. 3. alleg. 69. num. 27. cum multis seq. Formam verò permutationis coram Episcopo faciendæ ponit Vgolin. d. c. 50. §. 20. n. 3. quem refero ego ipse d. alleg. 69. n. 51.

Assensu tuo.] Aduerte huiusmodi assensum esse præstandum ab Ordinario vnicò contextu cum sit resignatio, itavt à tergo literarum præstari non possit, Flamin. lib. 8. q. 9. n. 127. quem refero ego ipse d. alleg. 69. n. 3.

Intrare audeant.] Ampliatur supradicta principalis huius text. conclusio ad permutationem, vt scilicet illam suorum beneficiorum, simpliciter tamen & absque pactis & conditionibus beneficiarij de suorum Prælatorum licentia facere possunt, praxis Episcopi, part. 1. verbo *permutatio, §. 1. dub. 1.* Fulc. de *visit. lib. 2. c. 28. num. 22.* Azor. d. c. 19. q. 19. Flores de *Mena variar. lib. 2. q. 24. n. 21.* Nicol. Garc. de *benef. p. 1. c. 4. a n. 62.* Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gloss. 14. num. 57. vbi num. 32.* provt eum refert Garc. part. 5. c. 1. num. 543. dicit quod in quolibet mense anni coram Episcopis possunt permutari beneficia.

Aut dimittere inconsulto.] Notatur ad hoc quod clerici inconsulto Episcopo Ecclesias suas dimittere non possunt, vt per Menoch. de *arbitr. casu 422. n. 5.* vbi etiam dicit Alex. III. in præsentia non agere de clericis secularibus, qui ad religionem non transeunt, sed de illis qui Ecclesias suas sine causa deserunt, quia non solum hoc facere non possunt, sed etiam id faciant poena Iudici arbitraria puniuntur. Sacerdotes verò & clerici, qui non habent beneficia in titulum residentiam requirentia, possunt ire quo velint, & tenentur Ordinarij illis dare commendatarias literas. Emman. Sà aphorismis, verbo, *clericus, num. 29.* Aloyl. Rice. in *praxi fori Ecclesiast. decis. 598. in 1. edit. & ref. 524. in 2.* Atmendat. in *addit. ad recopil. legum Navarra, l. 1. tit. 18. d. 7. de Episcopis, num. 56.* Campan. in *diuersorio iuris Canonici, rubr. 9. cap. 6. num. 4.*

S V M M A R I V M.

- 1 Exceptio spontanea abiurationis admittitur contra petentem beneficium etiam causa renuntiationis non adiecta, contra quam actor replicare poterit, quod non sponte renuntiavit, & qui melius probaverit, obtinebit.
- 2 Renuntiatio beneficii non presumitur.
- 3 Renuntiatum ut valeat, oportet eam liberalem esse, licet donec rescindatur mero iure teneat.
- 4 Resignans repetere potest beneficium resignatum, quoties renuntiatio fuit facta vi, metu, dolove.
- 5 Dilatio, maxime, est implicita.
- 6 Beneficium petenti obstat exceptio spontanea abiurationis.
- 7 Negantis factum per rerum naturam nulla est probatio.
- 8 Negativa propria natura est difficillima probatio.
- 9 Renuntiatio non sponte facta per testes probari potest.
- 10 Testes deponentes aliquem vi, vel metu resignasse beneficium, praferuntur aliis deponentibus illam sponte resignasse.
- 11 Renuntiatum simoniaca est nulla, etiam quoad praedictum resignantis ipsius simoniace.
- 12 Simon a committitur data pecunia pro resignatione.
- 13 Iuramentum a parte parti delatum extra iudicium parit exceptionem litis finita.

CAP. Super hoc. V. Clem. III.

- 1 Beneficium petenti, super quo fuit canonicè institutum, exceptio de spontanea abiuratione, etiam non assignando causam renuntiationis, est admittenda, & testes recipiendi circa spontaneam renuntiationem, & index potest inquirere causam renuntiationis, licet non teneatur, quam si inveniit probabilem, imponat silentium, nisi actor replicet. Item qui negat se spontaneè renun- tasse, licet videatur negatiam asserere, ac proinde non posse illam probare, tamen involuit affirmati- am, ideo illius probationes admittendae. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabari. Col. Anch. Bald. Bellam. Host. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Anan. Panor. Butt. Vin. in rationali primi libri iuris Pont. pag. 153. Alagon. in compend. iuris Can. pag. 88. remissive Casal. in ann. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Ang. coll. 2. Decret. lib. 1. tit. 5. c. 3.
- 2 *Ut quisquam beneficium, &c.* Notatur ad hoc quod renuntiatio beneficii non presumitur cum sit stricti iuris, quia quod forte multis laboribus, & expensis questum est, non presumitur quis renuntiare, ut per Abb. hic n. 12. Ioan. Andr. col. 5. Paris. conf. 10. n. 64. vol. 1. Tiraq. in l. si unquam, in prefat. num. 128. & 129. Mascard. de probat. concl. 554. & concl. 1263. n. 4. Flam. de resign. lib. 8. q. fin. n. 59. Surd. dec. 2. n. 16. Fr. Emman. q. Reg. tom. 2. q. 78. art. 14.
- 3 *Id est, non vi, ne metu, &c.* Notatur ad hoc quod ut renuntiatio consistat & firma sit, oportet eam liberam esse, & spontaneam, non metu factam, aut per dolum, licet donec rescindatur mero iure teneat, ut per Corras. de benef. p. 1. c. 8. n. 10. & 11. Mascard. conclus. 1272. n. 11. Flam. lib. 13. q. 1. & 1. Azor. in f. tit. mor. p. 2. lib. 7. c. 16. q. 1. & 2. Nic. Garc. de benef. p. 1. c. 1. n. 143. cum seq.
- 4 Sanch. de matr. lib. 4. disp. 8. n. 5. Vnde resignantem repetere posse beneficium resignatum quoties renuntiatio

fuisse facta vi, metu, dolove, tenet Flam. lib. 1. q. 13. n. 40. cum seqq.

Maxime. Notatur ad hoc quod dictio, maxime, quam ponderat Abb. in presenti, est implicita implicans idem esse in casu contrario, licet in illo fortior militet ratio, vel ratio expressa deficeret, ut per Cou. lib. 2. var. c. 7. n. 5. Guttier. can. lib. 1. c. 10. n. 5. Flam. lib. 1. q. 13. n. 31. & lib. 2. q. 1. n. 31. Cened. canon. & pract. p. sing. 37. n. 3.

Si non interuenit iuramentum. Notatur ad hoc quod ei, qui beneficium reposcit, obstat exceptio spontanea abiurationis, ut per Nau. in c. accepta, infr. de rest. spol. vers. confirmatio decuplex, n. 1. vers. 2. & opposit. 5. n. 1. ubi etiam asserit in hoc text. agi de reposcente benefici- um quoad proprietatem, & in d. c. accepta, de repos- cente quoad possessionem.

Licet negantis factum per rerum naturam nulla sit probatio. Vide de hoc brocardio Daniel. Venator. in analysi iur. Pont. l. 1. tit. 9. axiom. 2. Hieron. Fernandez de Ottero in reper. c. fin. de consuetud. n. 3. Est enim negativa pro- pria natura difficillima, & sane impossibilis proba- tionis, Cou. lib. 2. var. c. 6. n. 2. Ant. Gabr. tom. 3. com. opin. tit. de probat. concl. 6. Mascard. de probat. concl. 1087. Fulu. Pacian. cod. tr. lib. 1. c. 38. Donat. à Fina tom. 1. com. opin. lib. 4. tit. 9. n. 20. 28. & 35. Rebuff. in tr. except. n. 160. cum seq. Menoch. de pres. lib. 2. q. 50. n. 8. cum seqq. Vincent. Carot. tr. de locat. & conducto, tit. de negativa probanda, p. 3. Car- dol. in praxi Iudicum & Advocat. verbo, probat. n. 29.

Admittere non postponat. Id est causam spontaneam abiurationis, & exceptionem, non verò admissionem ad beneficium sine noua causa, Rebuff. de pacific. poss. n. 152.

Probationes credimus admittendas. Notatur ad hoc quod resignatio non sponte facta per testes probari potest, quia licet videatur agi de probanda negativa, & sic improbabili, attamen quia habet affirmati- am implicitam, nempe quia coacta facta fuit, testes ad- mittuntur, ut per Mascard. de probat. concl. 1272. n. 2. cum seq. Et etiam notari solet ad hoc quod si duo testes de- ponant aliquem vi, vel metu resignasse beneficium, alij multo plures quod sponte resignant, praferuntur testes de vi & metu deponentes, ut per Rebuff. de re- probat. sectum, n. 127.

In gloss. Pecunia. Notatur ad hoc quod resignatio simoniaca est nulla, etiam quoad praedictum ipsius resignantis simoniace, ut per Tiraq. de retractu lig. 5. 26. gloss. 2. n. 10. Rebuff. de pacific. poss. n. 198. Flam. de resign. lib. 14. q. 1. n. 1.

Notatur ad hoc quod data pecunia pro resignatione committitur simonia, ut per Cou. var. lib. 1. c. 5. lib. n. 4. vers. sed si quis, Flam. d. lib. 14. q. 3. n. 4.

In gloss. fin. ibi, in casu isto, &c. Notatur ad hoc quod iusiurandum a parte parti delatum extra iudicium parit exceptionem litis finita, ut per Xuar. in reper. l. post rem indicatam not. 2. n. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 Electioni de se facta qui sponte renuntiavit super ipsa ulterius audiri non debet.
- 2 Iudicis mandatum, & sententia iusta praesumitur.
- 3 Index praesumitur indicasse proxi de iure debebat.
- 4 Permutatio in dubio facta ab Episcopo praesumitur bene facta, & ex iusta causa.
- 5 Electioni de se facta sponte renuntians amplius non audiatur.
- 6 Electus ad aliquod beneficium potest simpliciter renun- tiare electioni de se facta.

CAP.

CAP. In praesentia. IV.

¹ Electioni de se factae quando quis sponte renuntiat, non est amplius audiendus super eadem electione. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anan. Innoc. Panorm. Host. Bald. Butr. Anchar. Henric. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontif.* pag. 244. Alagona in *compendio iuris Canonici*, pag. 88. remissive Ximen. in *concord. part. 1. & 2.* refertur ab Ant. Aug. collect. 2. *Decret. lib. 1. tit. 5. c. 4.*

² Et tanta sit iudicialis auctoritas.] Notatur ad hoc quod pro iudice semper magna praesumptio habetur, ipsiusque mandatum, & sententia iusta praesumitur, ut per Dec. in rub. de appellat. n. 7. & 8. in c. super eo in 2. n. 6. eod. tit. Panorm. in c. quoniam contra, num. 19. in fr. de probat. Felin. in c. cum causam, n. 1. de offic. deleg. & in c. cum dilectus in 2. n. 1. cum seq. sup. de rescript. Duen. reg. 189. Mant. lib. 3. dialogo 50. Hyppol. sing. 354. Maranta de ordine iudic. p. 2. & 6. princ. tit. 9. n. 21. Cou. de sponsalib. p. 2. c. 8. §. 12. vers. ex quibus primo, Menoch. de praesumpt. lib. 2. praef. 67. & conf. 100. a. n. 1. Aym. de antiquit. temporum, p. 2. n. 19. & conf. 202. n. 8. Aldrete de religiosa disciplina tuenda, lib. 2. c. 4. n. 22. quod procedit etiam si sententia sit appellatum, Surd. de aliment. tit. 1. q. 120. n. 11. nam index praesumitur iudicasse provt de iure debebat, Surd. decif. 170. n. 4. quicquid dicat Mascard. concl. 1296. Et stante iudicis decreto omnia praesumuntur rite & recte gesta, ut fuit dictum in causa Romana fideicommissi 15. Nouemb. 1624. coram bonae memoriae Remboldo in vers. non obstat, illud autem non sufficit ad hoc vt praesumantur adhibita solemnitates non enuntiate, Felin. in cap. quoniam contra sub num. 37. post med. vers. limita, & ibi Dec. n. 174 cum seq. de probat. Paris. conf. 2. n. 57. & seq. lib. 2. Gabr. commun. tit. de sentent. concl. 5. n. 37. Rot. decif. 72. n. 33. & 34. p. 2. diuers.

³ Per quasdam Episcoporum literas.] Notatur ad hoc quod permutatio in dubio facta ab Episcopo praesumitur bene facta, & ex iusta causa, vt per Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 4. num. 53. faciunt quae Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 4. a. n. 132. quem refero ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 60. n. 104. in fine.

⁴ Silentium duximus imponendum.] Notatur ad hoc quod sponte renuntians electioni de se factae amplius non auditur, vt per Flamin. de resignat. l. 1. q. 13. num. 16. nam electus ad aliquod beneficium potest simpliciter renuntiare electioni de se factae, Rota decif. 8. n. 3. de inreparat. in nouis, Guillel. Mandag. de elect. Praelat. col. 4. in fine, vers. electus, Flamin. lib. 2. q. 23. n. 7.

S V M M A R I V M.

- ¹ Renuntians literis beneficialibus non ideo institutioni iam factae renuntiare videtur.
- ² Renuntiare quis potest literis ad beneficia & iuri ad rem absque Superioris licentia.
- ³ Declaratur text. in praesenti.
- ⁴ Index si promittat impunitatem delinquenti si veritatem confiteatur, an ea patefacta teneatur illum punire, remissive.
- ⁵ Mancipiorum instrumentis donatis, & traditis mancipia ipsa donata intelliguntur.

CAP. Sanè. VIII. Caelest. III.

¹ Instrumenta sui iuris qui restituit, licet renuntiet iuri suo, quod sibi ex literis competebar, potest
Tom. I.

tamen, qui est deceptus, implorare officium iudicis quando deficit actio, & ideo fuit auditus, qui renuntiauit literis beneficialibus, cum non renuntiauerit facto Legati Sedis Apost. id est, institutioni. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Anch. Bellam. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Viuian. in *ration. primi libri iuris Pontif.* pag. 255. Alagona in *compendio iuris Canonici*, pag. 88. remissive Ximen. in *concord. p. 1. & 2.* refertur ab Ant. Aug. collect. 3. *Decret. lib. 1. tit. 15. c. 1.*

² Literas suas vobis reddens.] Notatur ad hoc quod absque Superioris auctoritate renuntiare potest literis ad beneficia, ac iuri ad rem beneficio competenti per electionem, praesentationem, &c. Lambertin. de inrepatron. lib. 3. q. 5. art. 5. Naa. in cap. si quando, de rescript. except. 6. num. 3. Flamin. de resignat. lib. 7. q. 1 n. 76. Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 3. n. 247.

³ Ipsum in fratrem & Canonicum admittatis.] Ideo non obstante literarum renuntiatione praedictus N. in Canonicum admitti mandatur, quia facta fuit noua collatio per nouas literas, in quibus mandatur Canonicis, quod non obstante renuntiatione ipsum in Canonicum & fratrem recipiant, asserit Rebuff. in *tract. de pacific. possess. n. 152. vers. nec me mouet.*

⁴ In gloss. Ductus. Facit ad quaestionem si index promittat delinquenti impunitatem si veritatem confiteatur, an ea patefacta teneatur illum punire, de qua vide Gom. tom. 3. var. c. 11. n. 6. Clar. in *pract. q. 51. vers. allegare*, Franc. Coriolan. de casibus reseru. p. 2. cas. 5 §. 7. num. 13.

⁵ In gloss. Reddens, ibi, Et donatis, & traditis instrumentis mancipiorum mancipia ipsa donata intelliguntur, C. de donat. l. 1. Vide Cou. var. lib. 3. c. 16. num. 12. in princ. Boët. decif. 181. n. 7. Palat. in *repet. rub. §. 76. n. 5.* Anton. Gomez. tom. 1. de contract. cap. fin. n. 23. col. 3. & in l. 45. Tauri n. 21. in fine, & a. num. 5. & 6. Menoch. conf. 103. n. 34. & seq. lib. 3. de praesumpt. q. 140. n. 6. Molina de primog. lib. 4. cap. 2. num. 10. Matien. l. 1. gloss. 6. n. 2. cum seq. tit. 6. lib. 5. noua recopilar. Brunor. a. Sole in *locis communib. verb. donatio 2.* Cald. Pereira de *empr. c. 21. n. 24.*

S V M M A R I V M.

- ¹ Renuntiatio beneficii facta in manibus laici non tenet, renuntians tamen est beneficio spoliandus.
- ² Beneficio quis priuatur per renuntiationem spontaneam.
- ³ Renuntiare non potest beneficiatus coram laico etiam Notario Camera, vel habente insparonatus in beneficio.
- ⁴ Declaratur text. in praesenti.
- ⁵ Renuntiatio coram laico facta non est nulla ipso iure.

CAP. Quod in dubiis. VIII.

Innoc. III.

¹ Beneficio Ecclesiastico quando quis renuntiat in manibus laici, & a laico iterum accipit illud, renuntiatio fuit nulla, ipse tamen est beneficio priuandus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Henric. Boich. Panorm. Bald. Butr. Anchar. Mantua, Viuian. in *rat. primi libri iuris Pontif.* pag. 255. Alagona in *compend. iuris Canon.* pag. 88. remissive Ximen. in *concord. p. 1. & 2.* refertur ab Anton. Aug. collect. 3. *Decret. lib. 1. tit. 8. c. 1.*

² Sponte.] Notatur ad hoc quod per resignationem spontaneam quis priuatur beneficio, vt per Flamin. de *resign. lib. 1. q. 5. n. 27.*

³ *In manu laicam.* Notatur ad hoc quod beneficiarius non potest renuntiare coram quocunque laico, ut per Flamin. l. 7. q. 9. n. 8. etiam si laicus sit Notarius, etiam Camera, vel Cancellarius, Nau. in c. accepta, in 7. oppositio-
⁴ *tionis solutione*, n. 34. Flamin. d. q. 9. n. 10. & 11. quamvis habeat inspatronatus in beneficio. Abb. hic n. & in c. ult. n. 3. infra hoc tit. ubi Anton. de Butr. n. 5. Flamin. d. q. 9. n. 4. ubi n. 12. & 13. id ampliatur etiam ad laicum constitutum in Ducali, vel Regali, aut imperiali dignitate, nisi Reges habeant ius conferendi & recipiendi resignationes ex privilegio.

⁴ *Nullam obveniat firmitatem.* Respectu scilicet Superioris, Flamin. d. lib. 7. q. 1. n. 27. & 13. Unde colligitur non esse verum intellectum, quem adducit ad hunc text. Rebuff. de pacifico possess. n. 49. allegans resignationem beneficii in manu laici verbo simul & re factam valere, factam verò verbis tantum minime; quia neutra valet, scilicet tam illa, quae fit verbis & re, quam illa, quae fit verbis tantum, si non probatur à Superiore, & utraque valet si ab ipso probatur, & ideo hunc Rebuffi intellectum rejiciunt Nau. in c. accepta, de rest. spoliis oppos. 7. n. 3. Flamin. d. q. 1. n. 35.

⁵ *Sunt beneficii solvendi.* Ergo huiusmodi renuntiatio non est nulla ipso iure, Ferret. conf. 1. 1. n. 5. vers. propterea, Flamin. d. q. 1. n. 27. 33. & 36. quicquid dicat Maiol. de irreg. lib. 3. c. 6. vers. ille.

⁶ In gloss. *In manu ibi*, & ita quoad se tenet pactum, &c. Reprobatur in hoc à Con. var. lib. 1. c. 5. n. 6. in fine.

S V M M A R I V M.

- 1 Papa concedit licentiam sedendi Episcopo, qui sine mortis periculo in Ecclesia sua morari non potest.
- 2 Accessus non tutus probatur si in loco, in quo citatus debet comparere, sit pestis.
- 3 Archiepiscopus, qui renuntiavit civitati Metropolitanae, potest Pontificalia exercere in Provincia, & alibi, permittentibus id Episcopis, non autem pallium deferre ex eorum licentia.
- 4 Episcopus resignare potest propter intemperiem aëris.
- 5 Episcopus potest renuntiare Episcopatu, quando non valet in diocesi morari ob inimicitias, quas ibi habet.
- 6 Paupertas nocet, quae culpa alicuius provenit.

CAP. Ad supplicationem. IX.

¹ *Papa solet concedere Episcopis, ut cedant Ecclesiis* quando adest periculum mortis, vel aëris intemperies, vel ob inimicitiam. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellam. Host. Ioan. Andr. Anch. Imol. Anan. Bald. Panorim. Butr. Viuian. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 255. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 88. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 8. cap. 2.

² *Mortis sibi periculum imminet.* Notatur ad hoc quod probatur accessus non tutus probato quod in loco, in quo citatus debet comparere, est pestis, ut per Mascard. de probat. concl. 20 n. 1. cum seqq.

³ *Cui concessimus ut in ipso Episcopatu absque usu pallij, &c.* Notatur ad hoc quod Archiepiscopus, qui renuntiavit civitati Metropolitanae ob aliquam causam, potest Pontificalia exercere in Provincia, & alibi permittentibus id Episcopis, non autem poterit pallium deferre ex eorum licentia, ut per Maiol. de irregularitate. lib. 3. c. 6. num. 8. vers. hinc fit, Flamin. de resignat. lib. 1. quest. 17. à num. 20. Marc. Anton.

Genues. in praxi Archiepisc. Curia Neapol. c. 70. n. 19. in fine.

In gloss. *Morari ibi, forsitan propter intemperiem aëris.* Notatur ad hoc quod licet Episcopo resignare propter intemperiem aëris, puta quia coeli, locique gravitas est contraria suae naturae, ut ex Host. Felin. & aliis notat Flamin. lib. 5. q. 3. n. 244.

In ead. gloss. ibi, *Vel quia capitales inimicitias.* Notatur ad hoc quod Episcopus potest resignare Episcopatum quando non potest in diocesi morari ob inimicitias, quas ibi habet, ut per Fusc. de visit. l. 2. c. 28. n. 8. Flamin. d. q. 3. n. 253. Nam inimicitia potentiorum sine partialitates, & factiones iustam causam timoris & absentiae praebent, Flamin. ibid. n. 265.

In gloss. *Ad sustentationem.* Notatur ad hoc quod indignum est ei subueniri, qui sua culpa, aut vitio in egestatem incidit, ut per Tiraq. in l. si unquam, verb. bona, num. 5. paupertas enim nocet, quae culpa alicuius provenit, Con. pract. c. 6. n. 3. vers. sed si quis, & lib. 2. var. c. 16. n. 9. M. noch. de arbitr. casu 96. 10. Mexi. in tract. tasse parvis, concl. 1. n. 10. cum seq. Azuced. l. 7. num. 4. tit. 2. lib. 1. noue recop. Matienz. l. 15. gloss. 1. num. 2. tit. 10. & l. 6. gloss. 3. n. 32. ad med. tit. 7. lib. 5. noue recop. D. Barbosa in l. maritum, num. 73 ff. soluto matrim. Cened. ad Decretal. collect. 2. n. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopi quibus ex causis possunt petere, & Papa consuevit concedere cedendi licentiam.
- 2 Humilitas vera in Episcopo ostendenda est.
- 3 Episcopus propter conscientiam criminis potest, & cogitur renuntiare Episcopatu, quando scilicet committit crimines, quod post peccatam penitentiam impedit Ordinis executionem, & n. 4.
- 5 Peccare penitus in nullis potius diuinitatis est, quam humilitatis.
- 6 Potum de nunquam peccando non valet.
- 7 Episcopus propter infirmitatem, quando renuntiare possit, ostenditur.
- 8 Infirmitas quomodo, & quibus testibus sit probanda, remissive.
- 9 Senectus qualis dicatur, quae Episcopum impotentem reddit ad exequendum officium Pastorale, arbitrio Summi Pont. vel iudicis relinquuntur.
- 10 Scientia defectus est iusta causa cedendi Episcopatu.
- 11 Scientia inflat, non quidem suo, sed hominum virio.
- 12 Scientia imperfectum potest supplere perfectio charitatis.
- 13 Episcopatu potest renuntiare propter malitiam plebis.
- 14 Scandali ratione potest Episcopus renuntiare Episcopatu.
- 15 Episcopus potest petere cessionem Episcopatus propter irregularitatem personae.
- 16 Causa vilis, & honesta quae sit ad renuntiandum Episcopatu, remissive.
- 17 Episcopo non licet resignare Episcopatum ratione otij, & quietis.
- 18 Episcopatum resignare Episcopo non licet ob labores, qui necessario sustentantur in cura pastoralis.
- 19 Episcopo non licet resignare Episcopatum ratione inspirationis, vel humilitatis.
- 20 Causa iusta resignandi Episcopatum non est si Episcopus velit ingredi Religionem approbatam causa mutandi statum, & vitam.
- 23 Dicitio, forsitan, & similes aliquando sunt nota assertiois, & stant assertiois iuxta subiectam materiam.
- 24 Criminosi, qui non sunt priuati ipso iure, possunt resignare

signare sua beneficia in fauorem pendente iudicio super criminibus commissis.

- 25 Peccatum omne, quod ipso iure irrogat infamiam, non impedit exequutionem post peractam penitentiam.
- 26 Intrusus apparenter carens titulo potest renuntiare beneficio de iure propria auctoritate.
- 27 Episcopus pro nullo crimine, quantuncumque graui potest renuntiare sine licentia Papæ.
- 28 Ius summum sapè summa iniustitia est.
- 29 Manxares qui dicantur, remissuè.
- 30 Otiositas quæ mala pariat, remissuè.
- 31 Otium laudandum quod sit, ostenditur.

CAP. Nisi cum pridem. X.

Episcopi ob sex causas possunt petere, & Papa concessit cedendi licentiam concedere, causas autem hæ sunt, conscientia criminis, debilitas corporis defectus scientiæ, malitia plebis, graue scandalum, irregularitas personæ. Circa primam est notandum non sufficere quamlibet conscientiam criminis, sed illius dumtaxat propter quod etiam per acta penitentia exequutio officij impeditur. Nec ad secundam sufficit quæcunque debilitas corporis, sed illa solum, quæ impotentem reddit ad officium pastorale. Defectus verò scientiæ, qui pertinet ad tertiam causam, debet esse talis vt nesciat Ecclesiam salubriter regere, alioquin imperfectum scientiæ potest supplere perfectum charitatis. Malitia plebis non sufficit quæcunque, sed tantum illa, per quam non solum non obediunt, verum irremediabiliter cedi non possit, nisi petendo celsionem. Nec propter quamlibet irregularitatem personæ debet cedendi licentia dari, vt potest si de legitimo matrimonio non sit natus, quia cum eo, qui laudabiliter suum officium impleuit, inuncta penitentia dispensari debet. Irregularitas verò ob quam contraxit bigamiam, est sufficiens causa petendi licentiam, cum dicat, Apost. Oportet Episcopum esse vniuersæ vniuersi. Item non sufficiunt ad cedendum angustia laboris, vel incurtus persecutionis, & qui dicit quòd Spiritui Dei agitur ad relinquendam Ecclesiam, errat; quia agit contra Spiritum Dei, & sic non agitur à Deo; sicut etiam qui dicit se inspirari à Deo ob patientiam causam; imò charitas est persisteri in Episcopatu, etiam si pauci proficiant. Quare facilius dispensatur cum monacho vt fiat Episcopus, quam cum Episcopo vt fiat monachus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collet. Bellam. Hoff. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Henric. Boich. Anan. Bald. Panorm. Anch. Butr. Viu. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 257. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 89. remissuè Casal. in annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 1. referatur ab Anton. Angult. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 8. cap. 4.

2 Quia tunc in te veram humilitatem, &c.] Vide per me adducta in tract. de officio & potestate Episcopi, p. 1. tit. 1. gloss. 2. num. 25.

3 Propter conscientiam enim criminis, &c.] Notatur ad hoc quòd Episcopus propter conscientiam criminis potest, & cogitur renuntiare Episcopatu, Abb. hic n. 3. D. Thom. 2. 2. q. 185. art. 4. vers. respondeo, Redoan. de simonia, part. 2. c. 11. n. 11. Fulc. de visit. lib. 1. c. 18. n. 2. vers. & de primo, Gig. de residentia Episcoporum, cap. 17. num. 12. Flamin. de resignatoribus lib. 5. quest. 1. num. 8. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 13. q. 1. num. 10.

4 Propter quod ipsius officij exequutio post peractam peni-

tentiam impeditur.] Potest igitur, & tenetur Episcopus resignare propter conscientiam criminis, eo tantum casu quando committit crimen, quod post peractam penitentiam impedit Ordinis exequutionem, gloss. hic verbo, sed dumtaxat, vers. quæ ergo, Innocent. num. 2. & 3. Abb. num. 7. Flamin. d. quest. 3. num. 8.

Pauci, vel nulli, &c.] In nullis enim penitus peccare potius diuinitatis est quam humanitatis, l. 2. C. de veteri iure enucleando, Bobadil. in sua politica, lib. 5. c. 1. n. 134. Card. Mantica de consuet. ultim. volum. lib. 1. tit. ult. n. 41. & de tacitis & ambiguis conuen. tom. 2. lib. 27. tit. 7. n. fin. Vnde votum de nunquam peccando non valet 6 Fr. Emman. in sum. p. 2. c. 9. concl. 5. Azor. inst. mor. p. 1. lib. 11. c. 14. q. 4. Sarrin clauis Regia, lib. 6. c. 3. n. 9. Soar. de relig. tom. 2. lib. 2. de voto, c. 3. n. 2. & 3. Less. de iustitia, lib. 2. c. 40. dub. 5. n. 33.

Alia vero causa est debilitas corporis, &c.] Notatur 7 ad hoc quòd propter debilitatem corporis procedentem per infirmitatem continuam, & senectutem, eam tamen, quæ impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, potest & tenetur Episcopus resignare, vt per Gig. d. cap. 17. num. 12. Fulc. d. cap. 28. n. 3. Flamin. d. quest. 1. d. num. 11. cum multis sequentibus. & faciunt per me adducta de officio & potestate Episcopi, part. 3. al. egat. 79. num. 35. cum segg. Tambur. d. q. 1. num. 12.

Infirmitas quomodo, & quibus testibus sit pro- 8 banda, dicit Mascard. de probat. concl. 896. Flam. d. q. 3. d. n. 4. vbi refert plenè probari ex aspectu, vel per medicos, ac per iuramentum ipsius, & per familiares, ac testes domesticos.

Senectus verò quæ dicatur, quæ Episcopum im- 9 potentem reddit ad exequendum officium pastorale, arbitrio Summi Pont. vel iudicis remittitur, vt per Menochi. de arbit. casu 53. num. 1. Mascard. de probationib. concl. 1295. n. 8. Flamin. d. q. 3. n. 56. & q. 6. n. 5. cum segg. Marc. Ant. Genuens. in praxi Archiepisc. Neapol. c. 53. n. 1. Rendina in promptuario recept. sent. in fine, tom. 1. in miscel. n. 4. Tambur. d. disp. 13. q. 1. n. 1. in fine.

Pro defectu quoque scientiæ, &c.] Notatur ad hoc 10 quòd defectus scientiæ est iusta causa cedendi Episcopatu, vt per Gig. d. c. 17. n. 13. Fulc. d. c. 18. n. 4. vers. ex defectu, Tambur. d. q. 1. n. 11. Flam. d. q. 3. d. n. 67. vbi n. 8. 1. ampliat vt propter defectum scientiæ non solum sit concedenda licentia Episcopo petenti & volenti renuntiare, sed etiam si non petat poterit compelli vt renuntiet, & n. 8. 4. interpretatur verbum, potest, de quo in presenti, id est, debet. Quæ illiteraturam præbeat causam vt Episcopus possit cogi renuntiare, colliges ex his, quæ supra adduxi ad c. cum in cunctis, n. 20. d. elect.

Scientia inflat.] Non quidem suo, sed hominum vi- 11 tio, qui bonis sapè rebus ad perniciem abutuntur, nam, vt inquit S. Greg. in mor. vera scientia afficit, non extollit, scientia enim sine charitate inflat, charitate verò formata edificat.

Et ideo imperfectum scientia potest supplere perfectio 12 charitatis.] Notatur ad hoc quòd tam ardens in homine charitas esse potest, vt scientiæ defectum supplere valeat, vt de Macedonio, & Antonio Anachoretis cuiusvis disciplinæ expertis ob eorum incredibilem charitatem Sacerdotio dignis referunt Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 1. in addit. litera A. in fine, vers. aliquando, Maiolt. de irregul. lib. 1. cap. 32. num. 4. cum segg. optimè Flamin. de resign. lib. 5. q. 3. num. 112. cum segg. Bellet. disquisit. cleric. part. 1. tit. de disciplina clericali, §. 4. n. 37. Vnde argumento huius text. tenent, Felin. in cap. super his num. 16. de excusat. Cassan.

in catal. gloria mundi p. 2. consid. 50. ad fin. quod licet electio nec actiue, nec passiuè cadat in laicum in spiritualibus, cap. Massana de elect. si tamen laicus fuerit vitæ sanctitatis, & legalitatis maximæ, potest eligi in Episcopum.

- 13 *Propter malitiam autem plebis, &c.* Notatur ad hoc quod propter malitiam plebis, cuius causa non potest Prælati plebi & gregi sibi subiectis doctrinam dare, illi conceditur Episcopatus resignatio, vt per Innoc. hic num. 4. Host. num. 20. & 21. & Abb. num. 10. Gig. d. cap. 17. n. 18. Rebuff. in praxi benefic. tit. de resign. ex ressa, num. 10. Fusc. d. c. 28. n. 5. Flamin. d. q. 3. à n. 126. faciunt quæ Carranza in tract. de residentia Episcoporum, c. 1. vers. secundo, quem refero ego ipse d. p. 3. alleg. 53. num. 8.
- 14 *Pro graui quoque scandalo, &c.* Notatur ad hoc quod ratione scandali Episcopus potest & tenetur Episcopatum renuntiare, vt per D. Thom. 2. 2. q. 18. art. 4. vers. responde, Rom. sing. 794. incip. An Episcopus, Marfil. sing. 634. num. 2. Con. in reg. peccatum, part. 1. sub num. 5. Tamburin. d. q. 1. num. 14. Ricciul. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium, lib. 9. cap. 2. num. 8. Franc. Marc. decif. 944. n. 1. part. 1. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina cleric. §. 2. §. num. 19. vbi ampliatur etiam si ipse non sit in culpa illis scandali, Gig. d. cap. 17. numero 39. Fusc. d. cap. 28. num. 6. Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 2. num. 4. & cap. 1. n. 7. Flamin. d. q. 3. à num. 153. vbi num. 276. declarat vt quoties cogitur Episcopus renuntiare ob scandalum, ei sit danda compensa, aut contra cambium reddituum, vt possit viuere, & non habere mendicare.
- 15 *Persona verò irregularitas, &c.* Notatur ad hoc quod propter irregularitatem personæ Episcopus potest petere cessionem, Gig. d. c. 17. num. 20. Fusc. d. c. 28. n. 7. Flamin. d. q. 3. à n. 177. vbi n. 179. asserit quod stante huiusmodi irregularitate Episcopus cogi potest renuntiare Episcopatu.
- 16 *Verum si propter alias, &c.* Intelligitur de causis non iustis, non honestis, sed indiscretis, vt deducitur, ex fine huius text. in vers. quia verò in postulando, &c. vbi excipitur causa iusta, & honesta, Flamin. dist. q. 3. n. 205. & à n. 208. quærit quæ sit hæc causa utilis, & honesta.
- 17 *Quod otiositas, &c.* Notatur ad hoc quod ratione otij, & quietis non licet Episcopo resignare Episcopatum, vt per Nau. conf. 4. alias 2. in nouis sub hoc tit. Sayr. in floribus decisionum sub cod. tit. dec. 5. Flamin. d. q. 3. n. 211. cum seqq.
- 18 *Propter laboris angustias, &c.* Notatur ad hoc quod non licet Episcopo resignare Episcopatum ob labores, qui necessariò sustinentur in cura pastoralis, vt per Flamin. d. q. 3. à n. 216. vbi n. 224. hoc limitat quoties per multos annos sustinuerit laudabiliter illos labores annexos curæ Episcopali.
- 19 *Sed dices, &c.* Notatur ad hoc quod non licet Episcopo resignare Episcopatum ratione inspirationis, vel humilitatis, vt per Flamin. d. quest. 3. à num. 227.
- 20 *Si in huiusmodi cessione frugem melioris vitæ, &c.* Notatur ad hoc quod non est iusta causa resignandi Episcopatum, si Episcopus velit ingredi Religionem approbatam causa mutandi statum, & vitam, text. similis in cap. suggestum 7. q. 1. & in cap. suscitatus 7. q. 5. Maiol. de regul. lib. 3. c. 3. num. 31. in fine; Flamin. d. q. 3. n. 233. cum seqq. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 11. c. 16. q. 2. vers. quæres, Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiepiscop. Neapolit. cap. 31. numero 11. ego ipse d. part. 3. allegat. 53. à numero 22. Menoch. de arbitrar. casu 423.

Ne putes quod ideo Mariba, &c.] De hac auctoritate late Azor. d. lib. 11. c. 14. q. 6.

In gloss. illum. Vide per me adducta de offic. & potest. 22. Episc. p. 1. tit. 2. gloss. 2. n. 25.

In gloss. Forster, ibi, istud forsitan non videretur poni dubitative, sed affirmative. Nam hæc dictio, & similes aliquando sunt notæ assertionis, & stant assertiue, secundum subiectam materiam, Rebuff. in comment. ad l. ostensum 38. vers. forte, ff. de verbor. signif. pag. mibi 208. & in concord. titul. forma mandati Apostol. pag. 715. Card. Tusch. tom. 2. lit. D. concl. 281. num. 6. Farinac. Rota decif. 35. num. 3. in 1. collect. nouiss. alias part. 4. diuers.

In gloss. Sed dumtaxat. Notatur ad hoc quod criminoli, qui non sunt priuati ipso iure, sed veniunt priuandi, possunt resignare sua beneficia in fauorem pendente iudicio super criminibus commissis, vide Lancel. de attent. p. 2. c. 5. numero 6. Petr. Gregor. de benef. c. 26. numero 15. & c. 33. Flamin. de resignat. lib. 3. q. 16. Guttier. canon. lib. 2. c. 5. numero 19. Ceuall. communium contra communes, q. 147. num. 7. Prop. de Augustino in addit. ad Quarantam in summa Bullarj, verbo, beneficiorum resignatio, vers. quinta causa, Flores de Mena variar. lib. 2. q. 13. num. 8. & 9. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 7. c. 19. q. 5. vers. quinta, & c. 20. q. 8. Molina de iustitia tract. 3. dist. 78. n. 2. Card. Tusch. tom. 6. lit. R. concl. 166. & concl. 360. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 15. n. 147. post Rebuff. Hier. Gab. Corraf. Mandof. Con. Plac. & alios, Nicol. Garc. de benef. part. 1. c. 3. à n. 62.

In ead. gloss. ibi, item sec. Ioan. omne peccatum, 25. quod ipso iure irrogat infamiam. Notatur ad hoc quod omne peccatum, quod ipso iure irrogat infamiam, impedit executionem Ordinis, etiam post peractam penitentiam, cuius contrarium verius esse, tenent Lambertin. de irregul. part. 1. part. 2. lib. quest. 9. art. 18. num. 5. Nicol. Garcia de benef. part. 7. cap. 8. num. 67.

In ead. gloss. ibi, quod intrusus omnino debet cedere. 26. Notatur ad hoc quod intrusus potest renuntiare beneficio detento propria auctoritate, quando est intrusus existenter, & apparet carens titulo, vt per Nic. Garc. d. 11. c. 1. n. 250.

In ead. gloss. ibi, pro nullo crimine potest Episcopus renuntiare sine licentia Papæ quantumcunque graui. Vide Flamin. lib. 7. q. 2. num. 3. vbi num. 7. ampliatur etiam si Episcopus criminofus sit constitutus in mortis articulo, nam nihilominus non potest resignare Episcopatum sine licentia Papæ contra Abb. & hanc glossam.

In gloss. Præter, ibi, quandoque dormire debet senectutis disciplina. Ius enim summum sæpè summa iniustitia est, vt inquit Terent. Heauton. act. 1. scena 5. Et qui nescit dissimulare, nescit imperare, solebat dicere Fideric. III. & faciunt per me adducta de officio, & potestate Episcopi, part. 1. tit. 2. gloss. 12. num. 6.

In gloss. Manzarres. Qui dicantur, & in quibus differant naturales, northi, spuriij, & manzarres, vide Con. de sponsal. part. 2. c. 8. §. 4. num. 1. & §. n. 2. Surd. de aliment. tit. 1. q. 4. n. 9.

In gloss. Otiositas. Multa ex otiositate multa prouenientia commemorant Titelman. ad cap. 5. Ecclesiastes, fol. 141. Hechor. Pinto Lusitan. in suis dialogis, part. 1. in dialogo iustitia, cap. 1. fol. mibi 79. Callan. in catalogo gloria mundi, part. 11. in princ. consid. 1. & 29. Viana ad Ouid. Metamorphos. fol. 154. Rebuff. in auth. habita, verbo diligenti Cne filius pro patre pag. 574. Perez ad l. 1. tit. 14. lib. 8. Ordin. pag. 272. Azueved. ad l. num. 1. tit. 11. lib. 8. noua recop. Flamin. d. q. 3. n. 21.

n. 211. cum segg. Datur tamen aliud otium laudandum, quod est literatorum, ac contemplantium veritatem, de quo Cato dicebat. *Uro quemadmodum negotij, sic & otij rationem extare oportere.* Hoc idem Seneca in epistol. amplectendum suadet honesto ac prudenti viro, quo ex actionum tumultu tanquam in portum se tandem recipiat ubi sese primum, deinde humana pariter ac diuina dignoscat, de quo otio laudabili multa tradunt Luc. Pena in l. 1. col. 2. C. de excusat. arif. lib. 10. Ioan. de Monthei. in suo prompt. iuris, verbo Otium. Callan. p. 12. confid. 49 & sic otium hoc sensu accipitur pro labore qui dicitur pater gloriae, & famis obolium. Callan. p. ult. confid. 48. Paris. Flamin. de resignat. lib. 5. q. 3. n. 218. & ferocitem carnis domat Steph. Costa de ludo 2. art. princ. num. 36. vol. 4. Doct. & labore alios superans aliis praeponi debet, Signorol. de Homed. in quest. virum preferendus sit Doctor an miles n. 21. vol. 12. tract. qui labor non debet esse sine remuneratione & fructu, cap. fin. & ibi gloss. verb. laborem 7. q. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 4. n. 17. sed hoc verum in alia vita, in hac autem aliqui absque remuneratione infelicitate viuunt.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopus, qui propter crimen renuntiavit Episcopatu, & ad religionem transiit, ad Episcopatum reassumi non potest, sed si renuntiavit propter persecutionem, infirmitatem, defectum scientiae, simoniam ipso ignorante commissam, vel aliam similem causam.
- 2 Episcopatu depositus, & in monasterio detrusus ad penitentiam peragendam non potest iterum ad Episcopatum reuocari.
- 3 Causa impulsiva cessante non cessat effectus.

CAP. Post translationem. XI.

- 1 Episcopus si fiat Monachus, non potest amplius in Episcopum eligi, nisi in his casibus, nempe quando cessit propter magnam persecutionem, secundo propter inualitudinem corporis, cum auctoritate tamen Papae, tertio si cessit propter ignorantiam, sed in monasterio deinde didicit, tunc enim potest iterum reassumi, quarto si propter simoniam parentum, ipso infcio, fiat Episcopus, mox Regularis potest reassumi ad alium Episcopatum. Concilium autem Constantinopolitanum, vnum ex quatuor principalibus, dum decernit Episcopum monachum factum non posse reassumi ad Episcopatum, intelligitur quando Episcopus propter aliquod crimen ad vitam monasticam descendit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Henric. Boich. Innoc. Imol. Anan. Panor. Host. Bald. Butr. Viu. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 162. Alagon. in compend. iuris Canonici, pag. 90. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 1. c. 1.
- 2 Collige ex text. quod si quis ex Episcopali statu ad Monachatum transierit propter delictum, ut quia fuit Episcopatu depositus, & in monasterium detrusus ad penitentiam peragendam, non potest iterum ad Episcopatum reuocari, concordat text. in cap. hoc nequaquam 7. q. 1. & in c. temporis, § idem, ead. causa & q. Maiol. de irregul. lib. 3. c. 6. n. 4. Flamin. de resign. lib. 5. q. 3. num. 142.
- 3 Licet causa impulsiva cesset.] Notatur ad hoc quod cessante causa impulsiva, non cessat effectus, ut per Tiraq. in tract. cessante causa limit. 1. num. 2. Hyppol. in l. si quis iudicium, num. 2. & 3. ff. de quest. metipsum de Axiom. iuris vssus. Axiom. 4. n. 6. Et quod defectus causae

impulsivae minime obstat quin actus ipse validus omnino censetur, resoluunt Coulib. 1. var. c. 20. num. 1. vrsf. contrariam.

S V M M A R I V M.

- 1 Cedendi licentiam petentes, ea obtenta compellendi sunt ad cedendum, & n. 2.
- 3 Consensum non prestare, & prestare sine solemnitate requisita, paria sunt.

CAP. Quidam. XII.

Qui petit licentiam cedendi, ex quo illa obtinuit cedere compellitur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panor. Bald. Butr. Viu. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 163. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 90. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 1. tit. 1. c. 1.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Callad. decif. 1. num. 3. & decif. 2. num. 7. de renunt. Mandol. in reg. Cancellaria de infirmis resignantibus quest. 9. num. 4. Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 6. Fulc. de visit. lib. 2. cap. 28. n. 1. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 40. tract. 3. num. 128. vrsf. aduerie, Flamin. de resignat. lib. 3. q. 18. num. 48. cum segg. ubi num. 59. asserit procedere nedum in simplici beneficiato, sed in habente dignitatem Ecclesiasticam, etiam Episcopalem, & num. 62. ampliat siue fuerit petita & habita licentia à Papa, siue etiam ab aliis inferioribus Ordinariis, & num. 63. siue fuerit haec licentia petita & obtenta per se, siue per alios, de mandato tamen & ad instantiam beneficiatorum; hodie in beneficiis inferioribus, & in dignitatibus, quae expediuntur extra consistorium, decisio huius text. non procedit, licita est enim penitentia post petitam & obtentam licentiam renuntiandi, quandoquidem licitum est poenitere donec consensus fuerit extensus in Camera, vel Cancellaria, Flamin. d. q. 18. n. 67. nam recepta praxis, & stylus Curiae Romanae est quod soleat praestari consensus in Camera, vel Cancellaria, Mohed. decif. 5. n. 1. sub hoc tit. Put. decif. 111. n. 3. Flamin. lib. 7. q. 8. & si alibi quis consentiat nulliter consentit, quia paria sunt non prestare consensum, & prestare sine solemnitate requisita. Put. decif. 360. num. 6. lib. 1. quem refert Ioan. à Cochier. in reg. 44. Cancellariae, n. 41. In Episcopis tamen etiam hodie procedit dispositio huius text. qui si petierint & obtinuerint licentiam, possunt postea cogi resignare, Flamin. d. q. 18. à n. 68.

S V M M A R I V M.

- 1 Iuri suo non renuntiat, qui gratia aduersarij se submittit.
- 2 Dubia res fit per negationem.
- 3 Renuntiatio est stricti iuris.
- 4 Voluntati alicuius quando quis submittitur intelligitur secundum arbitrium boni viri.

CAP. Veniens. XIII.

Honor. III.

Iteras Apost. habens, v.g. contra Capitulum, si committat se gratiae Capituli, vel aduersarij, non dicitur renuntialle iuri suo sibi competenti ex literis,

his, secus si renuntiasset literis impetratis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Bellam. Collect. Ioan. Andr. Innoc. Anch. Imol. Anan. Henric. Boich. Bald. Panor. Butr. Viuian. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 263. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 90. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

2 *Hoc negante.*] Notatur ad hoc quod per negationem fit res dubia, vt per Felin. in c. super eo, a. n. 2. de testibus cogendis. Surd. conf. 4. n. 28. Gutier. pract. lib. 3. q. 9. n. 10. cum aliis per me citatis Axiom. 158 n. 1.

3 *Ad hoc probandum, &c.*] Notatur ad hoc quod renuntiatio est stricti iuris, ita vt nec ex actu quidem proximo presumatur, vt per DD. quos citavi supra ad c. super hoc, n. 2. hoc tit.

4 *Aduersarij se gratia commississet, &c.*] Notatur ad hoc quod si quis se submittat misericordiae, siue gratiae, siue voluntati alicuius, tamen recurritur ad arbitrium boni viri, vt per Bouer. sing. 6. n. 11. Vide quae circa clausulam ad libitum suae voluntatis, dixi in meis Remission. de dictionibus, & clausulis, clausul. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 *Prelatus si ab obedientia subditos absoluit, non propter hoc Prelatura renuntiat.*
- 2 *Declaratur text. in praesenti.*
- 3 *Renuntians per Procuratorem potest renouare eam renuntiationem quandiu res est integra.*

CAP. Lectæ. XIV.

1 *P*relatus qui eximit subditos à sui obedientia non propterea intelligitur renuntiare Prelaturæ, nisi illam verè resignauerit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Hofst. Anch. Bellam. Io. Andr. Innoc. Imol. Anan. Henric. Boich. Bald. Panor. Felin. Butr. Viu. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 263. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 91. remissive Ximen. in concord. p. 1.

2 *Humiliter est confessus.*] Nam in c. Sacerdos, n. 128. de penit. dist. 6. vers. ad caput, tenet hunc text. non loqui de peccati confessione, sed de renuntiationis cuiusdam manifestatione, quia nullum hic est verbum quod significet Abbatem, de quo hic text. agit, confessum fuisse sacramentaliter Archiepiscopo, sed solum confessum fuisse humiliter, secrete, & reuerenter.

3 *Suo resignasse regimini non videmus.*] Notatur ad hoc quod per procuratorem renuntians potest renouare eam renuntiationem quandiu res est integra, id est, quandiu non accesserit approbatio Superioris, quantumcunque ipse renuntians multa interea faciat, quae facere solet is, qui plenè renuntiauit, vt per Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 30. tract. 3. n. 328.

S V M M A R I V M.

- 1 *Abbas exemptus sine licentia Papa renuntiare non potest.*
- 2 *Prelatus exemptus non potest renuntiare suae prelaturae sine Papa licentia.*
- 3 *Resignatio quando non tenuit, tunc sine noua collatione ad suum beneficium cedens redit.*
- 4 *Abbatia potest renuntiare.*

CAP. Dilecti. XV. & fin.

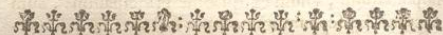
Greg. I X.

*A*bbas exemptus, id est, immediatè pertinet ad Romanum Pont. non potest renuntiare sine licentia Papæ, & si renuntiauerit, etiam sequuta resignatione in manu alicuius Prelati, renuntiatio, & resignatio sunt nullae. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Hofst. Ioan. Andr. Anch. Imol. Anan. Bald. Panor. Butr. Henric. Boich. Viu. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 264. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 91. remissive Ximen. in concord. p. 2.

Sine licentia nostra.] Notatur ad hoc quod Prelatus exemptus non potest renuntiare suae prelaturæ sine Papæ facultate, vt per Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 30. tract. 3. n. 331. & faciunt quæ tradunt citati per Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 13. q. 1. n. 7. Alij autem Prelati, Abbates scilicet, Priores & similes non exempti, renuntiare possunt in manibus Generalis, vel definitoris, aut alterius, qui habet potestatem instituendi, & destituendi simul inuitum iustis de causis, secundum gloss. verbo in manibus in Clem. 1. hoc tit. Flamin. Paris. de resignat. lib. 7. q. 15. in fine Erasim. à Cochier. de iurisd. Ordin. in exemptos p. 4. q. 67. in fine, Rot. decif. 529. n. 7. p. 4. diuers.

Loco suo restitui faciat.] Notatur ad hoc quod quando resignatio non tenuit, tunc sine noua collatione ad suum beneficium cedens redit, vt per Rebuff. de pacif. possess. r. 154. Resignatione enim nulla, inuálida, aut subreptitia existente à resignante non abdicatur ius, ac proinde si non acquiritur resignatario Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 1. q. 3. ex n. 95. & n. 117. Caputaq. decif. 216. n. 3. p. 1. Seraph. decif. 25. n. 1. Rot. decif. 419. & decif. 699. n. 4. p. 1. diuers. & decif. 92. n. 5. p. 1. recent. & decif. 4. n. 2. & decif. 423. n. 2. p. 2. recent. & in Leodien. Canonicaus Sancti Dionisij 25. Maij 1626. coram R. P. D. meo Pirouano.

Recipiantur cessionem ipsius.] Ergo Abbatia potest renuntiare, Flamin. de resign. lib. 2. q. 1. n. 63. Tambur. d. q. 1. n. 2. in fine, quod autem quedam dicatur Abbatia secularis, quædam Regularis, ostendit Campan. in diuersorio iuris Canonici, rubr. 7. c. 6. n. 92.

De Supplenda negligentia Prelatorum.

TIT. X.

S V M M A R I V M.

- 1 *Doctores referuntur super hanc rubr. scribentes.*
- 2 *Negligentia alia est materialis tantum, alia formalis.*
- 3 *Negligentia materialis illa est per quam quis ius suum cuius liberam administrationem habet, omittit.*
- 4 *Negligentia formalis vel est propria, vel impropria.*
- 5 *Negligentia formalis & propria est illa, quæ supponit in negligente intellectum sollicitum ad imperandum voluntati.*
- 6 *Negligentia opponitur prudentia.*
- 7 *Negligens dicitur quasi nec eligens.*
- 8 *Negligentia definitur ut sit rationis cunctatio, seu tarditas in efficaciter operando.*

9 *Negli*

9 Negligentia Prælatorum an & quando suppleri possit à superioribus per viam recursus, seu appellationis, remissive.

10 Prælati qui dicantur, & eorum appellatione qui veniant, remissive.

UPER hanc rubr. scripserunt Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Panormit. Bald. Anchor. Butr. Petr. Alphonsi. de Valconcellos in harmonia rubricarum, Petr. de Rauenna in comp. iur. Canon. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canonum, fol. 264. Mart. Melnartius in epitome Decret. fol. 16. Guillelm. Durand. Specul. in breuiario aucto iuris Canon. & in speculo iuris lib. 4. sub hoc titul. Dan. Venator. in analyssi methodica iuris Pontif. à pag. 47. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anast. Germon. in exposit. titulorum iur. Canon. Zypc. in analytica postremi iuris Ecclesiast. enarrat. pag. 42. omnes sub hoc tit. notissimè Ioan. Honor. lib. 1. summ. in Decret. sub eod. & Andreas Vallenfis in suis comment. sup. Decretal.

2 Negligentia alia est materialis tantum, alia formalis: negligentia materialis tantum illa est, per quam quis ius suum, cuius liberam administrationem habet, omittit, quin aliquam culpam in huiusmodi omissione committat, iuxta terminos text. in c. si autem, & in c. plerumque, de rescript. & in cap. si clericus, de preb. lib. 6. iuncta reg. text. in l. in re mandata, C. mandari, Ludouic. Gom. in reg. de triennali q. 28. in epilogo casuum in quibus negligentia non nocet, casu 17. Et hæc non est iniusta & culpabilis, immo aliquando perfectionis & meriti opus erit, veluti si quis non admodum utilis, & commodus Reipubl. nec putans se esse in peccato mort. ex quo timeat in æternum damnari, si tunc occideretur ius propriæ defensionis sibi alioquin naturaliter competens omitendo negligit ob charitatem proximi inualoris, & ad conferuandam eius salutem spiritualem, vel temporalem, iuxta illud Ioan. 1. maiorem charitatem, &c. propt. ex hoc & aliis fundamentis post D. Thom. Sot. & Syluest. resoluit Lessi. de instit. lib. 2. cap. 9. numero 55 & 56. Cou. de sponsal. part. 2. cap. 8 §. 12. num. 17. sic amplius text. in c. non est nostrum 24. quest. 5. & merito reprehendens sententiam Pauli in l. 1. §. iusgentium ff. de inst. & iure, absque bono fundamento existimantis peccare mort. quemlibet qui absque alia iusta causa mortem patitur dum potest se ipsum defendere occidendo aggressorem; de qua negligentia materiali tantum non tractatur in hac rub. cum in ea agatur solum de negligentia iniusta & ita culpabili, vt constat ex text. in c. quia diuersitatem, de concess. prehend.

4 Formalis autem negligentia, vel est propria, vel impropria, propt. bene distinguunt Silu. & Tabien. in sum. verbo negligentia, Valent. tom. 4. disp. 4. q. 5. puncto 2. vers. negligentia, in fine, Lessi. de inst. lib. 1. c. 2. num. 19. 5 Formalis & propria negligentia est illa, quæ supponit in negligente intellectum sollicitum ad imperandum voluntati quid negligens agere teneatur; illi autem opponitur prudentia, Valent. d. quest. 5 puncto 1. Lessi. d. num. 19. quæ est facultas quædam intellectus practici, qui per actum consilij & iudicij, & per actum imperij discretè sollicitum in quouis casu particulari statim media ad exequendos formales fines virtutum moralium, vt colligitur ex iis, quæ in hac re tradunt, & latè prosequuntur, Valent. dist. disp. 4. q. 1. puncto 1. cum segg. Lessi. dist. lib. 1. c. 1. à princ. opponitur, inquam, in eo prudentia negligentia, quia per hanc

dum negligens omitendo diligentiam requisitam in actu intellectus excitantis, & mouentis voluntatem, & vices externas ad executionem tardus est in eligendo efficaciter ea, quæ sunt ordinata ad finem cuiuslibet virtutis moras, plenè deficit ab ea sollicitudine, & discreta imperij celeritate, qua mediante debuit prudentia operari in ordine ad prædictum finem; & hinc est quod Isidor. etym. lib. 10. c. 1. dicit quod negligens dicitur quasi nec eligens, atque ita resoluit D. Thom. 2. 2. q. 54. art. 2. in corpore, quem sequitur Lessi. d. n. 19. & Valent. d. q. 5. puncto 1. vers. negligentia. De hac negligentia loquitur hæc rubr. cui vt locus sit non requiritur præcisè, vt ommissio actuum Prælati Ecclesiasticis incumbendum procedat ab illa intellectus tarditate, sed potius satis erit, vt sui ipsorum externa executio iniuste omitatur, & ita interueniat illa alia negligentia, quæ in his terminis impropria, sed propter prædictam iniustitiam formalis solet appellari, etsi oppositum negligentis intellectus voluntati nihilominus renuētī sollicitè impetraret. Probatur euidenti ratione, cum enim hæc rub. eod. tendat vt iniuste damnosæ Prælatorum Ecclesiasticorum omissiones in actibus debitis externè gerendis suppleantur per alios Prælatos; eorum autem actuum externa ommissio, ea scilicet quæ iniusta sit & damnosa, indigeat hoc supplemento, quantumvis illa non procedat à prædicta intellectus tarditate, vt palam est, consequitur non tantum illam propriam sed etiam hanc impropriam pertinere ad materiam huius rub. quamvis illa quæ propria est, non sit præcisè ad eam necessaria.

Definitur autem negligentia vt sit rationis cunctatio seu tarditas efficaciter operando, eo quod est iam bene consultatum, & iudicatum, vt expressit Valent. d. quest. 5. puncto 1. vers. negligentia, & in effectu concedit cum alia, quam tradit Lessi. d. num. 19. in fine, dum dicit quod negligentia est ommissio actuum rationis, qui necessarij sunt, vt opus suo tempore fiat. An & quando negligentia Prælatorum suppleri possit à superioribus, per viam recursus, seu appellationis, dixi latè de officio, & potest. Episc. pari. 3. allegat. secundum Lugdunen. impress. Prælati verò qui dicantur, & eorum appellatione qui veniant, dixi latè in tract. de appellatiua verborum vtriusque iuris significat. appell. 215.

SUMMARIUM.

- 1 Abbatem si diocesanus requisitus benedicere nolit, ipse monachos suos benedicere poterit.
- 2 Abbatem benedicere potest Episcopus.
- 3 Benedictio ab Episcopo Abbatibus impartienda iterari non potest.
- 4 Abbatem benedicere si Episcopus sine causa renuat, possit ipse Abbas non expectata benedictione officium administrare.
- 5 Dicitio, donec, & similes sunt limitatiue & restrictiue temporis.

CAP. Statuimus. I. Alex. III.

Abbatem confirmati (si diocesanus tertio admonitus nolit eos benedicere) possunt suos monachos benedicere, & alia sui officij exercere, donec Episcopus non recuset eos benedicere. Colligunt ex Ordinarij Abb. antiq. Zabarell. Collect. Anchor. Bald. Bellam. Hostien. Ioann. Andr. Innoc. Imola. Anan. Panormis. Butr. Viulan. in rationali primi libri

156 Collectanea Doct. in lib. I. Decretal.

libri iuris Pontifici, pag. 267. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 92. remissive Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 1. tit. 6. cap. 1.

2. *Si si Episc. &c.*] Notatur ad hoc quod Episcopus benedicere potest Abbates, vt per Sbro. de offic. *Severij Episc. lib. 2. q. 8. n. 1.* Azor. *inst. mor. p. 1. lib. 12. c. 20. q. 6.* Vgolin. de potest. Episc. c. 31. §. 1. Tambur. de iure Abbatum, tom. 1. disp. 1. q. 10. quæ benedictio ab Episcopo Abbatibus impartienda iterari non potest, Nau. *cons. 2. de Sacram. non iter. in nonis*, Azor. d. p. 1. lib. 13. c. 10. q. 4. Lud. Mirand. in *manuali Prælatorum*, tom. 2. tract. de sacris memorialibus q. 7. art. 7. concl. 1. in fine, Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 11. q. 6. à princ. me citato in hoc loco Hieron. Roder. in compend. quest. Regul. resolut. 1. num. 2.

4. *Benedicere forte renuerit*, &c.] Notatur ad hoc quod si Episcopus tertio requisitus benedicere Abbatem sine causa renuerit, posset ipse Abbas non expectata benedictione officium administrare, Ordines conferre, ac ea omnia, quæ sunt sui muneris tunc præstare, & implere, vt per Erasim. à Cochier. in *iurisd. Ordinarij in exemptos*, part. 4. q. 78. num. 2. Hieron. Roder. de *resol. num. 19.* Azor. d. part. 1. lib. 12. c. 20. q. 6. vbi etiam tenet hoc privilegium non tantum Abbatibus Cisterciensibus, sed etiam omnibus concedi. Quæ quidem benedictio Abbatis, quæ fit ab Episcopo, est media mixta inter simplicem & ordinariam per manus impositionem Episcopi, quæ fit tantum Presbytero, Host. in *cap. tuam*, sub n. 8. & 9. de *etate & qualis*, qui quatenus sub n. 7. vers. *quinimo*, voluit electum in Abbatem, adhuc tamen non benedictum, non debere vocari Abbatem, sed electum, non meruit tam acriter carpi ab Oldrad. *cons. 14. n. 3.* nam loquitur expresse de electo ante ordinationem, & sic de eo in quem facultas benedicendi ne quidem in potentia cadit.

5. *Doner.*] Hæc dictio, & similes sunt limitatiuæ, & restrictiuæ temporis, habentque naturam suspensiuam, Menoch. *cons. 151. n. 40.* & *cons. 166. n. 1.* Surd. *cons. 186. n. 15.* & *cons. 319. n. 6.* Cæual. *com. contra com. q. 806. n. 35.* plures citavi in tract. de *diction. vsu freq. dict. 93. num. 1.*

6. *Abbatem benedicere non recusent.*] Ergo Abbas dicitur quis ante benedictionem, Felin. in c. *meminimus*, de *acus. n. 1.* & 20. Oldr. *cons. 14. col. 14.* Bertachin. verbo, *Abbas 5.* Brunor. à Sole in *locis communib. verbo Abbas n. 2.* & me citato in hoc loco, Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 11. q. 5. n. 2. & Hieron. Roder. d. *resol. 1. num. 18.*

SUMMARIVM.

1. *Regulares in suos vsus convertere non possunt Ecclesias in quibus ius obtinent parochatus, & si intra tempus Lateranen. Concilij quando vacant non presentes Rectores ad eas, superior ordinabit easdem.*
2. *Præsentatio ad beneficia intra quod tempus fit facienda per patronos, remissive.*
3. *Patrono elapso termino præscripto ad præsentandum potest Episcopus ipsi facere rem gratam, eumque ad præsentandum admittere.*

CAP. Sicut nobis. II. Clem. III.

Regulares habentes inspatronatus in Ecclesiis, non possunt illas in proprios vsus convertere, nec deputare vicarios, & illos pro libito instituere, &

deponere, sed debent, nisi Ecclesia sint exemptæ, intra tempus semestris à Conc. Later. assignatum præsentare Episcopo personas idoneas pro Ecclesiis vacantibus. Secus remota appellatione Episcopus provideat de Rectore idoneo pro illa vice. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Anc. Bellam. Io. And. Anan. Host. Innoc. Henric. Boich. Panorm. Bald. Butr. post Viu. in *ration. primi libri iuris Pontifici*, pag. 268. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 93. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 1. tit. 6. cap. 2.

Intra tempus, &c.] Intra quod tempus præsentatio ad beneficia fit facienda per patronos, dicam commodius suo loco, interim vide per me tradita de officio, & potestate Episcopi, part. 3. allegation. 72. à num. 126.

Ex tunc liceat, &c.] Notatur ad hoc quod elapso termino præscripto patronis ad præsentandum potest Episcopus facere rem gratam ipsi patrono, eumque iterum ad præsentandum admittere, Lambertin. de *iure patron. lib. 2. p. 2. art. 27. n. 3 q. 1.* quem ego refero ipse d. alleg. 72. r. 170. pondero hoc verbum, *liceat*, quod ponit causam in voluntate illius, cui licet, allegata per me in *remiss. de dictionibus*, & *clausulis*, dict. 165. num. 1.

SUMMARIVM.

1. *Negligentiam inferioris in beneficiis conferendis supplet superior si tempus Lateranen. Concilij lapsum sit, & collatio per inferiorem postea facta non valet.*
2. *Beneficia vacantia intra sex menses provide debent ij, ad quos provisio spectat.*
3. *Tempus sex mensium datum ad conferendum est à tempore scientia vacationis numerandum.*
4. *Notitia quando dicatur, remissive.*
5. *Deuolutio immediatè Papa subiectis fit immediatè ad Papam.*
6. *Charitas bene ordinata incipit à se ipso.*
7. *Mora purgatio non admittitur cum quid sit ipso iure.*

CAP. Licet. III. Innoc. III.

Prelatus si est negligens in conferendis beneficiis, transacto tempore Concilij Lateran. id est, semestri, quod incipit à die notitiæ, & non vacationis superior debet illud conferre, & si Prelatus non habuerit superiorem, ad Papam collatio est deuoluta. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Host. Ioan. Andr. Innoc. Henric. Boich. Anania, Bald. Panorm. Anchar. Butr. Viuian. in *ration. primi libri iuris Pontifici*, pag. 269. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 93. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. Aug. collect. 4. Decret. lib. 1. tit. 6. cap. 1.

Tempore semestri] Notatur ad hoc quod de beneficiis vacantibus provide debent ij, ad quos provisio spectat, infra sex menses, vt per Rebuff. in *praxi*, tit. de *deuolut. & in repet. c. 2. circa fin. supra. de concess. præb.* Aloyf. Ricc. in *praxi aurea resol. 84. n. 1.* Nicol. Garc. de *benef. part. 10. c. 2. à n. 1.* quos refero ego ipse de officio, & potest. Episc. p. 1. alleg. 58. n. 1. latè Ferentil. in *ann. ad dec. 18. Buratti.*

Sed à notitia computato.] Notatur ad hoc quod tempus sex mensium datum ad conferendum, est à tempore scientiæ vacationis numerandum, vt per Azor. *insti.*

instit. moral. p. 2. lib. 6. c. 26. quæst. 10. Cald. Pereira renouat. emphyt. q. 6. n. 24. Flores de Mena var. lib. 1. q. 3. n. 6. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo, Insuperatatus, vers. hic sunt, pag. mibi 182. Mant. decis. 260. n. 2. Aloyf. Ricc. d. resol. 184. n. 1. Nicol. Garc. d. c. 2. n. 15. vbi n. 43. tenet huiusmodi semestre tempus computari de momento ad momentum, & n. 22. & 23. refert Rot. apud Seraph. decis. 702. tenuisse tempus sex mensium datum Ordinariis ad conferendum Parochiales ad eorum collationem spectantes per Bullam Pij V. quæ dicit à die vacationis, intelligi à die vacationis notæ. Idem etiam dicendum de quatuor mensibus concessis Ordinariis ad collationem faciendam de beneficiis curam animarum habentibus, aliis Sedi Apost. reservatis, Seraph. decis. 380. Et notitia quando dicitur agit Tiraq. de retrattu lign. §. 38. gloss. n. 32. Et quoad hoc propositum dicitur ab eo tempore quo scire potuit, vel debuit Episcopus, Nicol. Garc. d. c. 2. n. 28. & 26. Rota apud Farin. p. 2. to. 1. decis. 323. n. 1. in recent.

5 Alium Superiorem non habet, ex tunc, &c.] Notatur ad hoc quod in immediatè Papæ subiectis deuolutio fit immediatè ad Papam, vt per Seln. de benef. p. 3. q. 49. n. 4. Rebuff. in concord. §. si quid vero, verbo, ad alium, de collat. & d. tit. de deuol. n. 36. vers. nono; quos refert & sequitur Cochier de iurisd. Ordinarij in exemptos, part. 4. q. 30. n. 5.

6 In gloss. Videatur, ibi, Quia ordinata charitas à se ipso incipit. Vide Duen. reg. 33. Petr. Alphons. Vascancellos in harmonia rubricarum iuris Canonici, ad rubr. de auctoritate, & usu pallij, n. 14. Flam. de resignat. lib. 9. q. 7. n. 117. Surd. de alimentis, tit. 1. q. 94. n. 1. & tit. 7. q. 8. & q. 29. n. 1. & decis. 236. n. 11. & conf. 205. n. 12. & conf. 345. n. 28. Guttier. de tutelis, p. 3. c. 12. n. 1 in fine. Cald. Pereira q. forens. in comment. ad tit. Instit. de inoffic. testam. in princ. n. 21. Aloyf. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. decis. 131. n. 3. in 1. edit. & resol. 116. n. 3. in 2. edit. & resol. 518. n. 4. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clerical. §. 27. num. 8. & tit. de bonis clericorum. §. 13. num. 3. Ioseph. Sesse Arag. decis. 26. n. 6. Marc. Anton. var. lib. 3. resol. 42. n. 9. Card. Tusch. tom. 1. lit. C. concl. 210. à n. 3.

7 In gloss. Imponatis, vlt. Notatur ad hoc quod moræ purgatio non admittitur cum quid fit ipso iure, vt per Tiraq. in l. si unquam, verbo, reueratur, n. 110. C. de reuocandis donat. dixi ad gloss. fin. cap. vlt. de elect.

S V M M A R I V M.

- 1 Collatio beneficij facta ab eo ad quem illa spectat lapsa tempore Lateran. Concilij non valet, nisi de misericordia toleretur.
- 2 Collatio beneficij deuoluitur ad Superiorem si is ad quem illa spectat infra sex menses non disposuerit.
- 3 Insuperatatus etiam laicorum deuolutum ad Ordinarium conferendum est per concursum pro illa vice.
- 4 Parochialium in collatione facta iure deuoluto an forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, seruari debeat, ostenditur; & n. 5.
- 6 Tolerantia approbationis expressa dat ius in beneficio.

CAP. Literas. IV.

1 Conferre debens si post transactum tempus Concilij Lateran. conferat, collatio non tenet nisi misericorditer in persona idonea toleretur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Henric. Boich. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Anch. Viuijan. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 270. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 93. remissuè Tom. I.

Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 4. Decret. lib. 1. tit. 6. c. 2.

Essent iure instituendi priuari.] Notatur ad hoc quod si Episcopus, vel is ad quem spectat beneficij collatio infra sex menses non disposuerit, collatio deuoluitur ad Superiorem, vt per Azot. instit. moral. p. 2. lib. 6. c. 27. Cald. Pereira resp. 3. pro Alphons. de Penbaranda, num. 2. Cochier de iurisd. Ordinarij in exemptos, p. 4. q. 30. num. 3. Nicol. Garc. de benef. p. 10. c. 4. n. 10. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo, beneficia, §. 2. in princ. Mant. decis. 160. n. 2. Seraph. decis. 702.

Circa materiam deuolutionis illud scitu dignissimum aduertendum duxi quod insuperatatus deuolutum ad Ordinarium conferendum est per concursum pro illa vice, prout in his terminis à facta Congregatione decilum fuisse refert Galet. in margarita calump. conscientia, verbo insuperatatus. Ego ipse de offic. & potest. Episcopi, p. 3. alleg. 60. n. 18. in fine, nouissime Salgado de protell. Regia tom. 1. p. 3. c. 11. n. 89. vbi attestatur pariter ab eadem S. Congregatione resolutum in collatione Parochialium, quæ iure deuoluto conferuntur seruandam esse formam examinis per concursum, quia patronus non læditur, tum quia sublato obstaculo præsentationis, & iurispatroni illa vice exclusi res cedit ad Ordinarij potestatem, & n. 90. subdit hoc procedere etiam in Parochialibus iurispatronatus laicorum, in quibus non habet locum concursus quando prouidentur ad eorum præsentationem per Ordinarium, & hoc casu institutio, quam habebat Episcopus per deuolutionem resoluitur in vim plenariæ dispositionis, & collationis, vt tenet Parif. conf. 194. n. 20. lib. 4. quicquid dicat Maffobr. in sua praxi habendi concursum requirit 1. dub. 22. secundum Romanum impr. ff.

Vtrum autem in collatione Parochialium facta iure deuoluto forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, seruari debeat non requiri, sed dumtaxat locum habere quando iure ordinario Parochialis confertur, vel instituitur, colligi videtur ex his, quæ tradidit Nicol. Garc. de benef. p. 5. c. 5. n. 22. dum resoluit quod in Doctoralibus præbendis deuolutus ad Superiorem ob non eorum factam electionem intra sex menses à iure statutus non requiritur forma consensus, quia hæc dumtaxat appolita videtur Episcopo, & Capitulo.

Vtrum requiri formam concursus tue ut neruose Salgado d. c. 11. n. 84. cum 199. tum quia deuolutio fit cum omnibus suis qualitatibus, quæ à principio inerant beneficio, & ad Superiorem deuoluitur cum eisdem qualitatibus, cum quibus inferior providere tenebatur, Cabed. de patronat. Regia Corona, c. 12. num. 3. & 4. & Lusit. decis. 52. n. 4. & decis. 72. n. 9. p. 2. Guttier. conf. 1. num. 31. & conf. 2. n. 15. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 46. num. 33. tum quia natura beneficij mutari non debet, Cephal. conf. 358. n. 8. col. 1. Hieron. Gabr. conf. 185. n. 2. vol. 2. tum quia Superior ad quem est deuolutum debet providere habenti qualitates à fundatore requisiti, vt plures referens tradit Perez de Lara de annuvers. & appellat. lib. 1. c. 10. n. 27. tum denique quia Marescot. var. lib. 1. c. 52. n. 24. in fine, resoluit quod Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 18. & Motus proprius Pij V. dum loquitur in Ordinario, habet locum etiam in Episcopo subrogato.

Eas de patientia permittatis.] Notatur ad hoc quod tolerantia approbationis expressa dat ius in beneficio, præsertim si fiat à Papa, vt per Cosm. in pragmat. tit. de collation. §. frustra enim, in gloss. tolerandus, pagina mibi 190.

S V M M A R I V M.

- 1 Eligere debens si infra sex menses non elegit, electio denoluitur ad superiorem.
- 2 Eligere ad beneficia vacantia infra sex menses debent et ad quos electio spectat.

C A P. Dilecto. V. & ult.

Eligere debens si infra sex menses non elegit, electio denoluitur ad superiorem nullo appellationis obstaculo suffragante. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zab. Collect. Host. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imola. Panorm. Butr. Bald. Viuian. in rat. en. primi libri iuris Pontif. pag. 270. Alagon. in compend. iuris Canonici pag. 93. remissum Ximen. in concord. p. 1.

Procedere ad electionem, &c.] Notatur ad hoc quod ad beneficia vacantia infra sex menses eligere debent et ad quos electio spectat, ut docet Abb. per text. in c. dilectus, de concess. prob. num. 2. quem refert & sequitur Nicol. Garc. de benefic. l. 1. §. 2. num. 2. vbi n. 3 & 4. id limitat in Ecclesiis respectu principalis Prælati, nempe Episcopi, & in Regularibus, in quibuscumque etiam Prælati principalibus perpetuis, quocumque nomine nuncupentur, siue Abbates, siue Priores, siue Præpositi, quæ Ecclesiæ suis principalibus Prælati ob maius periculum impendens, siue imminens ultra tres menses vacare non debent, c. postquam §. o. dist. c. obeuntibus 63. dist. cap. 1. e. pro defectu, sup. de elect.

De Temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum.

TIT. XI.

SUPER hanc rubr. scripserunt Zab. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Panormit. Anchar. Butr. Petr. Alphonsi. de Valconcellos in harmonia rubricarum iur. Canon. Mart. Melnartius in epitom. Decret. fol. 17. Guillem. Durand. Specul. in breuiario auro iuris Canon. fol. 19. Dan. Venator, in analysi methodica iuris Pontific. à pag. 60. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anast. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretalium, Barthol. Carthag. in exposit. titulorum iur. Canon. omnes sub hoc tit. Zypæ. in analytica postremi iuris Ecclesiast. enarrat. pag. 42. sub tit. de ordinandis pag. 44. nouissimè Ioan. Honor. lib. 1. summ. in Decretal. omnes sub hac rubr.

De materia huius tit. vide Nau. tom. 1. consil. vbi sub hoc tit. 47. consilia cinnulani, & quatuor Iacob. de Grassis tom. 1. suorum consiliorum, & Sayr. in floribus decis. sub hoc tit. 65. decis. tradit. Rebuff. in praxi benefic. p. 2. tit. de clericis ad sacros Ordines malè promotis, Steph. Quaranta in sum. Bull. verba, Ordo. vers. deuenio ad secundum requisitum, Henric. in sum. lib. 1. c. 12. Franc. Leo in thesauri fori Eccles. p. 1. c. 4. n. 20. Vgolin. de potest. Episc. c. 26 §. 2. 5. Bonac. de Sacram. disp. 8. qn. vnic. punct. 6. Bernard. & Salzed. in pract. canon. crimin. c. 26. in nouissima edit.

S V M M A R I V M.

- Ordines sacri diebus Dominicis, vel Sabbato Pentecostes ab alio quàm à Papa conferri non debent.

- 2 Papa quolibet tempore Ordines etiam sacros conferre potest.
- 3 Papa potest ex speciali gratia Episcopo concedere ut Ordines extra tempora conferre possit.
- 4 Dispensare potest Papa, ut extra tempora statuta quis possit ab aliquo Antistite ad sacros Ordines promoueri.
- 5 Patres Societatis Iesu possunt extra tempora à iura statuta Dominicis, vel aliis diebus festiuis Ordines suscipere.
- 6 Virginum consecratio solis diebus festiuis facienda est.
- 7 Ordines minores quolibet Dominica, aut festina die conferri possunt.

C A P. Subdiaconos. I. Alex. III.

Subdiaconatum diebus Dominicis nullus potest dare præter Papam, licet possit consecrare Virgines, & conferre Ordines minores diebus Dominicis. Item nulli licet dare sacros Ordines in Sabbato Pentecostes, sed in sequenti hebdomada. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Henric. Anch. Host. Innoc. Panorm. Butr. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 275. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 96. remissum Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. Ang. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 6. c. 1.

Nisi Romano Pontifici liceat, &c.] Notatur ad hoc quod Romanus Pont. quolibet tempore Ordines etiam sacros conferre potest, ut per Rebuff. in praxi benefic. p. 2. tit. de clericis malè promotis, gloss. 1. n. 11. & 12. Hætiq. in sum. lib. 10. c. 12. §. 1. Maiol. de irregul. lib. 3. c. 24. n. 9. Salzed. ad Bernard. in pract. c. 26. lit. A. vers. & licet.

Potest enim Summus Pont. Episcopo concedere ex speciali gratia ut Ordines extra tempora conferre possit, ut per Rebuff. d. gloss. 1. n. 12. Stephan. Quaranta in summa Bullar. verbo, Ordo, vers. deuenio ad secundum, in fine. Maiol. de irregul. lib. 3. c. 14. n. 9. Vgolin. de offic. Episc. c. 26. §. 25. à prim. Homobon. de Bonis de exam. Eccles. n. 2. tr. 2. c. 1. q. 12. Et dispensare ut extra tempora statuta quis possit ab aliquo Antistite ad sacros Ordines promoueri, Rebuff. super reg. 2. 1. Cancel. vers. item hoc concedere potest. Portel. in dubiis Regular. verbo Ordines sacri, n. 4. Monet. de commut. ult. volunt. c. 10. n. 184. Homobon. de Bonis de examine Eccles. tr. 2. c. 1. q. 13. Vide Patres Soc. Iesu ordinari possunt ad quoscumque Ordines etiam maiores extra tempora, ex indulto Greg. XIII. ipsis concessio, dato Tusculi 22. Septemb. 1582. Virtute tamen aliorum priuilegiarum à Summis Pont. ante Concil. Trid. concessorum non posse Regulares nunc ab Episcopis ordinari sacris Ordinibus extra tempora resoluit Miranda in manuali Prælat. tom. 1. q. 39. art. 4. Aloyf. Ricc. in decis. Curia Archiepisc. Neapol. decis. 93. n. 6. p. 4.

Quamvis consecrandi, &c.] Notatur ad hoc quod Virginum consecratio solis diebus festis facienda est, ut per Campan. in diuersorio iur. Canon. rubr. 12. c. 16. n. 78. post med. Salzed. d. c. 26. lit. A. vers. sine licentia, quem refero de offic. & potest. Episc. p. 2. alleg. 27. n. 54.

Et minores Ordines.] Notatur ad hoc quod qualibet Dominica, aut festina die minores Ordines possunt conferri, de quo est text. capitalis in cap. de eo, infr. hoc tit. vbi dicemus.

S V M M A R I V M.

- 1 Consuetudo non valet quod extra statuta tempora sacri Ordines conferantur, & n. 2.
- 3 Multitudini delinquentium parcitur.

C A L.